

budimex

GRUPA BUDIMEX

**SPRAWOZDANIE NA TEMAT
INFORMACJI NIEFINANSOWYCH ZA ROK 2019**

SPIS TREŚCI

1.	WSTĘP	3
1.1.	Opis modelu biznesowego	3
1.2.	Zarządzanie społeczną odpowiedzialnością	3
1.3.	Podejście do zarządzania ryzykiem niefinansowym	4
1.4.	Zarządzanie ryzykiem niefinansowym w łańcuchu dostaw	4
2.	KWESTIE SPOŁECZNE	5
2.1.	Społeczeństwo i społeczności lokalne	6
2.2.	Innowacyjne projekty w Grupie Budimex	8
2.3.	Grupa Budimex na rynku	9
2.4.	Jakość i bezpieczeństwo produktów (obiektów budowlanych)	10
3.	KWESTIE PRACOWNICZE	10
3.1.	Atmosfera pracy i ukierunkowanie na rozwój	10
3.1.1.	Pakiet socjalny	11
3.1.2.	Rozwój i szkolenia	11
3.2.	Bezpieczeństwo i higiena pracy	12
3.2.1.	Szkolenia BHP i prewencja	13
3.2.2.	„Porozumienie dla Bezpieczeństwa w Budownictwie”	14
3.2.3.	Wypadkowość	14
3.2.4.	Łańcuch dostaw	14
4.	KWESTIE ŚRODOWISKOWE	14
4.1.	Paliwa, energia i emisja CO2	16
4.2.	Materiały i surowce	17
4.3.	Gospodarka odpadami	17
4.4.	Oddziaływanie na lokalną biosferę	18
4.5.	Łańcuch dostaw	19
5.	KWESTIE ZWIĄZANE Z PRZECIWDZIAŁANIEM KORUPCJI	19
6.	KWESTIA POSZANOWANIA PRAW CZŁOWIEKA	21
7.	KLUCZOWE WSKAŹNIKI	22
7.1.	Kwestie społeczne	22
7.2.	Kwestie dotyczące projektów innowacyjnych	22
7.3.	Kwestie pracownicze (zatrudnienie, BHP)	22
7.4.	Kwestie środowiskowe	30
7.5.	Kwestie związane z przeciwdziałaniem korupcji	33
7.6.	Kwestie związane z łamaniem praw człowieka	33
8.	Osoba kontaktowa	33
9.	Wybrane wskaźniki liczbowe GRI (indeks)	33
10.	Oświadczenie dotyczące polityki różnorodności	34

1. WSTĘP

Grupa Budimex, w tym Budimex SA, od lat upublicznia informacje na temat danych niefinansowych, w ujęciu zgodnym z GRI Standards (wcześniej Wytycznymi GRI). W bieżącym roku również planowana jest publikacja bardziej szczegółowego raportu zintegrowanego zgodnego z GRI Standards. Będzie on spójny z niniejszym sprawozdaniem, lecz obszerniejszy i adresowany do szerszego kręgu czytelników. Przy opracowaniu niniejszego sprawozdania Grupa Budimex opierała się o wspomniany powyżej GRI Standards oraz normę PN-ISO 26000. Ze względu na chęć zachowania zwięzłego charakteru sprawozdania, zrezygnowano z jego niektórych elementów, które czyniłyby je w pełni zgodnym („in accordance”) z GRI Standards. Ma ono na celu przedstawienie w sposób zwięzły i przejrzysty kategorii ryzyka niefinansowego, polityk i podejścia zarządczego oraz kluczowych wskaźników w obszarach określonych przez ustawodawcę, tak by umożliwić czytelnikowi ich porównanie z rozwiązaniami stosowanymi przez inne spółki publiczne.

1.1. Opis modelu biznesowego

Grupa Budimex tworzy jedną z największych grup budowlanych w Polsce. Jest również rozpoznawalna i ceniona od wielu lat za granicą. Początki jej działalności sięgają 1968 roku. Obecnie wchodzi w skład międzynarodowej grupy kapitałowej, której spółką dominującą jest hiszpański Ferrovial. Jako grupa przedsiębiorstw infrastrukturalno-usługowych Grupa Budimex koncentruje swoją działalność na polskim rynku. Będąc generalnym wykonawcą, oferuje usługi w sektorach infrastruktury: drogowej, kolejowej, lotniskowej, budownictwa kubaturowego, energetycznego, przemysłowego i ekologicznego. Jest też obecna w sektorze *facility management* (obsługa nieruchomości i obiektów infrastruktury) oraz gospodarki odpadami. Kluczowymi spółkami Grupy Budimex są: Budimex SA, Mostostal Kraków SA, Budimex Nieruchomości Sp. z o.o. i FBSerwis SA.

Budimex SA to spółka dominująca w Grupie Budimex. Jako generalny wykonawca realizuje inwestycje infrastrukturalne, kubaturowe i przemysłowe, świadczy usługi projektowe, wynajmu maszyn oraz laboratoryjne. Jej rolą jest zapewnienie szybkiego przepływu informacji pomiędzy spółkami z Grupy i wsparcie ich w rozwoju oraz efektywnym zarządzaniu w celu budowania silnej pozycji rynkowej całej Grupy.

Mostostal Kraków SA świadczy usługi budowlano-montażowe. Specjalizuje się w wykonawstwie i montażu konstrukcji stalowych oraz urządzeń z przeznaczeniem dla przemysłu: cementowo-wapienniczego, energetycznego, hutniczego i chemicznego. Oferuje również usługi projektowe.

Budimex Nieruchomości Sp. z o.o. prowadzi działalność deweloperską. Zadaniem spółki jest zakup i przygotowanie gruntów inwestycyjnych na potrzeby budownictwa mieszkaniowego, sprzedaż mieszkań oraz wynajmem i obsługa nieruchomości na własny rachunek.

FBSerwis SA, którego od 3 lipca 2019 roku jedynym akcjonariuszem jest Budimex SA, zajmuje się gospodarką odpadami, świadczy kompleksowe usługi utrzymania infrastruktury drogowej oraz zarządzania infrastrukturą oświetleniową i obsługą techniczną budynków.

Poza wymienionymi powyżej spółkami, w skład grupy kapitałowej wchodzi jeszcze kilkanaście innych podmiotów wymienionych szczegółowo w dalszej części Sprawozdania z działalności Grupy Budimex za rok 2019 (podrozdział: 2.1 *Opis organizacji Grupy wraz ze wskazaniem jednostek podlegających konsolidacji oraz zmian w organizacji Grupy*).

1.2. Zarządzanie społeczną odpowiedzialnością

Podstawą długoterminowych działań w zakresie zarządzania społeczną odpowiedzialnością w spółkach Grupy Budimex jest **Strategia CSR na lata 2016-2020**¹. Jej założenia są publicznie dostępne. Jest ona zakorzeniona zarówno w Misji² Budimeksu SA, odwołującej się do zrównoważonego rozwoju, jak i w kluczowych politykach biznesowych Grupy Ferrovial. Grupa określiła osiem kluczowych obszarów społecznej odpowiedzialności:

- udoskonalanie standardów bezpieczeństwa i higieny pracy,
- ograniczanie oddziaływania na otoczenie przyrodnicze,
- bycie sąsiadem, gościem i partnerem dla społeczności lokalnych,
- eliminacja ryzyka zachowań nieetycznych,
- budowanie unikalnych kompetencji i przyjaznej atmosfery w miejscu pracy,
- zapewnienie najwyższej jakości realizacji,
- wspieranie kultury innowacyjności,
- zapewnienie mechanizmów nadzoru nad społecznymi i środowiskowymi wynikami działalności.

Każdemu z nich przypisano konkretne cele, mierniki ich realizacji, oczekiwane wartości, jakie powinny osiągnąć oraz rekomendowane działania, mające na celu realizację planów.

Jak wspomniano kierunki ww. strategii są spójne z politykami przyjętymi w Grupie Ferrovial. Polityki te w każdym przypadku obowiązują wszystkie spółki tej grupy kapitałowej (czyli też wszystkie spółki Grupy Budimex) i ich pracowników, włączając w to

¹ https://www.budimex.pl/repository/sustainability/CSR/Strategia_CSR_Budimex_2016_2020_PL.pdf

² Misja: „Realizujemy inwestycje budowlane oraz usługi na rzecz zrównoważonego rozwoju gospodarki i społeczeństwa z poszanowaniem środowiska naturalnego, zasad etyki, dbałością o satysfakcję klientów i komfort użytkowników. Osiągamy to, dzięki profesjonalizmowi, pasji tworzenia, wysokiej efektywności działania, a także partnerskim relacjom z dostawcami i podwykonawcami.”

osoby zarządzające. Z punktu widzenia obszaru społecznej odpowiedzialności kluczową polityką są Zasady Polityki Odpowiedzialności Spółki. Wywodzi się ona z zasad UN Global Compact. Poszczególne istotne obszary odpowiedzialności znajdują swoje odzwierciedlenie w innych politykach grupowych. Regulują one obszary takie jak: oddziaływanie na środowisko naturalne, przeciwdziałanie korupcji, czy ochrona praw człowieka.

Za kompleksowe podejście do zarządzania strategicznego społeczną odpowiedzialnością w Grupie Budimex odpowiada Komitet CSR. W jego skład wchodzi przedstawiciele Zarządu oraz wybranych jednostek organizacyjnych. Przewodniczy mu Prezes Zarządu. Komitet spotyka się cyklicznie, przynajmniej cztery razy w roku - opiniuje, zatwierdza i rozlicza realizację celów CSR.

Certyfikowane systemy zarządzania jakością, bezpieczeństwem i higieną pracy oraz środowiskiem zapewniają z kolei efektywne zarządzanie na poziomie operacyjnym. W przypadku spółki Budimex stojącej na czele grupy kapitałowej, na Zintegrowany System Zarządzania składają się: system zarządzania jakością wg ISO 9001:2015, system zarządzania środowiskowego wg ISO 14001:2015, system zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy – zgodny z PN-N-18001:2004 i OHSAS 18001:2007, system zarządzania bezpieczeństwem informacji wg ISO/IEC 27001:2013, system zarządzania jakością wg AQAP 2110:2016, system zarządzania energią wg ISO 50001:2011, system zarządzania kodeksami postępowania związanych z zadowoleniem klientów wg ISO 10001:2007, system zarządzania jakością usług informatycznych wg ISO 20000-1:2011, system jakości wg PN-EN ISO 3834-2:2007 dotyczący spawania. Spółka Budimex posiada kod NATO nr 1836H Podmiotu Gospodarki Narodowej (NCAGE) – przyznawany podmiotom, których działalność związana jest z asortymentem wyrobów obronnych lub świadczeniem usług na rzecz obronności. Dodatkowo Zintegrowany System Zarządzania uwzględnia wytyczne do zarządzania społeczną odpowiedzialnością określone w normie PN-ISO 26000:2012.

W pozostałych spółkach Grupy Budimex, certyfikowane systemy zarządzania posiada Mostostal Kraków. Proces produkcji, montażu i remontów objęty jest Systemem Zarządzania Jakością według Zintegrowanego Systemu Zarządzania Jakością (ISO 9001:2015 – system zarządzania jakością, ISO 14001:2015 – system zarządzania środowiskowego, PN-N-18001:2004 i OHSAS 18001:2007 – system zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy). Spółka ta posiada jeszcze szereg innych certyfikatów potwierdzających np. uprawnienia mostowe, spawalnicze, czy uprawnienia Urzędu Dozoru Technicznego (UDT). W Spółce FBService Wrocław wdrożono system zarządzania jakością i środowiskiem według ISO 9001:2015 i ISO 14001:2015.

1.3. Podejście do zarządzania ryzykiem niefinansowym

Biuro Kontroli Wewnętrznej w Budimex SA gromadzi informacje na temat ryzyk, które zgłaszane są przez dyrektorów kluczowych obszarów w organizacji oraz prezesów spółek zależnych. W oparciu o analizę otrzymanych ryzyk sporządzana jest:

- mapa ryzyk kluczowych dla organizacji prezentowana na spotkaniach Zarządu i Komitetu Audytu,
- mapa pozostałych ryzyk kontrolowanych i monitorowanych przez Dyrektorów Pionów Budimex SA, którzy pełnią jednocześnie funkcję członków Rady Nadzorczej w spółkach zależnych.

Dla każdego ryzyka określone są narzędzia i działania służące jego minimalizowaniu. Każde oceniane jest na poziomie ryzyka inherentnego (przed uwzględnieniem narzędzi i działań je zmniejszających) i rezydualnego (po zastosowaniu narzędzi i działań je zmniejszających). Ryzyko może być sklasyfikowane jako bardzo poważne, poważne, umiarkowane i nieistotne w odniesieniu do konsekwencji wystąpienia, prawdopodobieństwa wystąpienia i ekspozycji biznesu na nie.

Ryzyka bardzo poważne i poważne z poziomu ryzyka inherentnego i rezydualnego oraz kluczowe dla poszczególnych obszarów działalności kontrolowane są przez Zarząd. Pozostałe ryzyka, które po zastosowaniu narzędzi i działań zmniejszających ryzyko na poziomie ryzyka rezydualnego wykazują wagę – ryzyko umiarkowane i niskie - kontrolowane są przez poszczególnych Dyrektorów Pionów. Ryzyka monitorowane są raz na kwartał. Podejście to obejmuje zarówno ryzyka finansowe, jak i niefinansowe.

Na mapie ryzyk kluczowych nie znalazło się żadne spośród ryzyk niefinansowych. Z kolei na mapie pozostałych ryzyk znalazły się wybrane ryzyka środowiskowe.

1.4. Zarządzanie ryzykiem niefinansowym w łańcuchu dostaw

Łańcuch dostaw Grupy Budimex obejmuje tysiące dostawców i kontrahentów, z którymi Grupa na co dzień współpracuje. Jako generalny wykonawca odpowiada za podejmowane przez nich działania, dostarczane materiały oraz oferowane warunki pracy. Główne ryzyka niefinansowe w łańcuchu dostaw dotyczą:

- bezpieczeństwa i higieny pracy,
- warunków zatrudnienia,
- ochrony środowiska.

Każdy nowy kontrahent poddawany jest ocenie wstępnej na podstawie ankiety kwalifikacyjnej. Ankieta zawiera deklarację dostawcy o przestrzeganiu obowiązujących przepisów w zakresie m.in. prawa pracy, ochrony środowiska. Wszyscy istotni dostawcy i podwykonawcy (100%) poddawani są ocenie (kwalifikacji) wstępnej. Natomiast w przypadku zakończenia współpracy z danym dostawcą, przeprowadzana jest ocena końcowa, która obejmuje kwestie takie, jak: jakość, terminowość, rzeczywisty potencjał techniczny, BHP, aspekty środowiskowe oraz aspekty praw człowieka, w tym praw pracowniczych. Oceny dokonują kierownicy kontraktów, którzy mają za zadanie wskazać wszelkie nieprawidłowości lub zdarzenia, mogące stanowić zagrożenie lub działania, które są niezgodne z obowiązującymi poddostawców zasadami Grupy Budimex. Wyniki ankiet kwalifikacyjnych oraz ocen końcowych gromadzone są w Centralnej Bazie Danych. Dostęp do tych danych mają audytorzy wewnętrzni, którzy wykorzystują je do oceny poddostawców. Audytorzy mają również dostęp do ofert dostawców, na podstawie których została podpisana umowa. Analizując ofertę, historię kontraktu i wynik oceny końcowej, mogą porównać to, do czego na poziomie oferty zobowiązał się dany poddostawca, z tym jak faktycznie przebiegała i zakończyła się współpraca. Niezależnie od oceny, po zakończeniu danego kontraktu Grupa Budimex wysyła do inwestora Ankiety Zadowolonia. Wyniki i wnioski z oceny są następnie analizowane przez kierownictwo na corocznych przeglądach zarządzania.

Na podstawie wstępnej kwalifikacji oraz ocen końcowych podwykonawcy są kategoryzowani w następujący sposób:

- rekomendowany (najwyższe oceny),
- kwalifikowany (oceny pozytywne, ale nieco niższe niż w przypadku dostawców rekomendowanych),
- odrzucony (niskie oceny, ale kwalifikacja ma charakter warunkowy, tj. możliwe jest podjęcie współpracy, o ile np. partner biznesowy wprowadzi działania naprawcze),
- dekwalfikowany (podjęcie współpracy z danym partnerem nie jest możliwe ze względu np. na jego kondycję finansową, czy wcześniejsze rażące naruszenie zasad współpracy np. w wymiarze etycznym, czy środowiskowym, tj. próby przekupstwa, czy spowodowanie znaczących szkód środowiskowych).

Grupa Budimex dąży do tego, by znaczące umowy z kluczowymi kontrahentami, nawet posiadającymi większą siłę negocjacyjną, uzupełniane były o załącznik etyczny.

Wyniki ocen wstępnych (ankiety kwalifikacyjne) i ocen końcowych u poddostawców w 2019 roku oraz stan na dzień 31.12.2019 wszystkich Kontrahentów, prezentują się następująco:

Zakres weryfikacji	2016	2017	2018	2019	narastająco (aktywne)
Umowy ramowe					
Istotne umowy inwestycyjne zdefiniowane jako umowy ramowe	16	19	30	11	164
Istotne umowy inwestycyjne zawierające klauzule etyczne. Łączna liczba umów z tymi klauzulami i % istotnych umów ramowych	11 (69%)	11 (58%)	24 (80%)	8 (73%)	134 (82%)
Odsetek wszystkich umów z klauzulami etycznymi wśród wszystkich umów ramowych	50%	72%	73%	73%	82%

Zakres weryfikacji	2016	2017	2018	2019
Ankiety kwalifikacyjne i oceny końcowe				
Liczba ankiet kwalifikacyjnych	1191	1019	1163	885
Liczba przeprowadzonych ocen końcowych	4583	3068	5329	1420
Liczba stwierdzonych nieprawidłowości	184	153	361	93
Liczba stwierdzonych nieprawidłowości				
Dotrzymanie terminów	61	45	121	31
Jakość produktu	24	21	47	10
Potencjał techniczny	50	41	78	23
Spełnienie warunków cenowych	11	10	31	13
BHP	26	23	49	7
Ochrona środowiska	12	12	35	9

2. KWESTIE SPOŁECZNE

Mówiąc o oddziaływaniu społecznym i podejściu zarządczym do niego należy przede wszystkim wspomnieć o **Zasadach Polityki Odpowiedzialności Spółki**, które obowiązują w całej Grupie Budimex. Dokument ten obejmuje m.in. postanowienia bezpośrednio lub pośrednio związane z aspektami społecznego oddziaływania, tj. np.:

- postępowanie etyczne i odpowiedzialne we wszystkich działaniach,
- przejrzystość i stosowanie najlepszych praktyk w zakresie nadzoru właścicielskiego,
- przyczynianie się do rozwoju społeczno-ekonomicznego.

Bardziej szczegółowo aspekty związane z oddziaływaniem społecznym specyficznym dla działalności Grupy Budimex, zostały zdefiniowane w **Strategii CSR na lata 2016-2020**.

2.1. Społeczeństwo i społeczności lokalne

Wspomniana powyżej **Strategia CSR na lata 2016-2020** zakłada m.in. bycie sąsiadem, gościem i partnerem dla społeczności lokalnych. Najlepiej odzwierciedla to optymalny charakter relacji społecznych, do jakiego zmierza Grupa. Tak zdefiniowane podejście zobowiązuje m.in. do ograniczania negatywnego wpływu na mieszkańców terenów, gdzie prowadzi ona swoją działalność (patrz również rozdział: „Oddziaływanie na lokalną biosferę”).

Budowa infrastruktury, w tym drogowej i kolejowej jest długofalowo korzystna i pozostaje warunkiem rozwoju społeczno-gospodarczego, a w efekcie podnosi jakość życia danej społeczności. Jednocześnie na etapie realizacji prac budowlanych wiąże się z konkretnymi uciążliwościami zwłaszcza dla mieszkańców terenów bezpośrednio sąsiadujących z budową (np. wzmożony ruch i hałas wynikający z transportu materiałów budowlanych, czy pracy maszyn). Każdy potencjalny aspekt wpływu inwestycji na otoczenie jest analizowany już na etapie wydawania decyzji administracyjnych, gdzie przedstawiciele mieszkańców biorą udział w konsultacjach społecznych. Grupa Budimex prowadzi również nieobligatoryjne, dodatkowe konsultacje społeczne w trakcie projektowania np. objazdów, zamknięć dróg. Udostępnia kanały informacji zwrotnej dla mieszkańców – formularz kontaktowy dostępny na stronie www.budimex.pl, profile firmowe w mediach społecznościowych. W ten sposób **ograniczane jest potencjalne ryzyko wystąpienia zjawisk mogących prowadzić do opóźnień i przestoju** (np. protesty mieszkańców, blokowanie prac, przedłużanie procedur administracyjnych), **a jednocześnie uderzających w wizerunek spółek Grupy Budimex**.

Najczęściej **wyeliminowanie wszystkich utrudnień i zagrożeń nie jest w pełni możliwe, dlatego też, zgodnie z logiką zarządzania ryzykiem, w pozostałym zakresie Grupa Budimex stara się rekompensować społecznościom lokalnym występujące uciążliwości**. Organizuje akcje edukacyjne związane z bezpieczeństwem drogowym dla najmłodszych, pierwszą pomocą przedmedyczną oraz finansuje zakup sprzętu dla lokalnej Ochotniczej Straży Pożarnej. Często pomaga również mieszkańcom w realizacji drobnych prac, jak na przykład odnowienie placów zabaw.

Grupa Budimex od wielu lat angażuje się w działania na rzecz lokalnych społeczności, inicjując autorskie programy społeczne, wspierając ważne wydarzenia kulturalne i sportowe oraz biorąc udział w różnych innych inicjatywach na ich rzecz. Flagowymi programami są:

- **Strefa Rodzica**. Od 2012 roku Budimex SA realizuje program „Strefa Rodzica. Budimex Dzieciom”. W szpitalach, na oddziałach dziecięcych organizowane są miejsca, w których mali pacjenci oraz ich rodzice mogą wspólnie spędzić czas w przyjaznym otoczeniu, w warunkach zbliżonych do domowych. Pozwala im to choć na chwilę zapomnieć o trudach choroby i leczenia. Jednym z najważniejszych aspektów tego programu jest osobiste zaangażowanie pracowników Budimeksu SA, którzy jako wolontariusze włączają się w urządzenie wyremontowanych pomieszczeń – pomagają w montażu i ustawianiu mebli, wykonują drobne prace wykończeniowe. Do tej pory Budimex SA uruchomił 32 Strefy Rodzica, a w planach już są kolejne. Przez wszystkie lata, licząc od 2012 roku, łącznie z 2019 rokiem ze Stref skorzystało 500 tysięcy dzieci i ich opiekunów. Ze Stref Rodzica zrealizowanych w samym 2019 roku korzysta już 54 tysięcy dzieci i ich rodziców. (więcej informacji na: www.strefarodzica.budimex.pl)
- **Hello ICE**. Kolejnym autorskim programem społecznym Budimeksu SA jest „Hello ICE”, który w 2019 roku zastąpił realizowany od roku 2009 „Domofon ICE”. Celem programu jest poszerzenie wiedzy najmłodszych uczniów szkół podstawowych (klasy 1-3) oraz przedszkolaków z zakresu bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Kluczowymi elementami kampanii są interaktywna mapa, na której każdy może zaznaczyć niebezpieczne miejsce na trasie dzieci do szkoły lub przedszkola oraz zamieszczone na stronie materiały edukacyjne (gotowe skrypty do prowadzenia lekcji) dla nauczycieli, gry i zabawy edukacyjne dla dzieci i rodziców. Ponadto uczniowie wyposażeni są w plastikowe karty zawierające dane ułatwiające – w razie wypadku – kontakt z ich najbliższymi. Program Hello ICE otrzymał patronat honorowy Ministra Infrastruktury oraz Ministra Edukacji Narodowej, a także pozytywną opinię Stowarzyszenia Dobra Edukacja. Kampania ma jednocześnie szerszy wymiar edukacyjny, promując wśród młodych ludzi zasady bezpiecznego zachowania na drodze oraz udzielania pierwszej pomocy. Do końca 2019 roku zgłoszono blisko 300 niebezpiecznych miejsc, zrealizowano 8 Dni Bezpieczeństwa w szkołach podstawowych i przedszkolach oraz rozdano 1400 kart ICE z odbłaskami. Maskotką programu jest sympatyczny tygrys Budi. (więcej informacji na www.helloice.pl)

Na szczególną uwagę zasługuje projekt **„Zmieniaj Świat. Budimex 50 lat”**. W 2018 roku Budimex SA obchodził 50 lecie. Z tej okazji Spółka postanowiła sfinansować i zrealizować specjalny, jubileuszowy program społeczny. Program nawiązywał do filozofii, która towarzyszy codziennej działalności biznesowej. Budując autostrady, mosty, czy budynki Budimex SA wnosi konkretny wkład w rozwój społeczno-gospodarczy, przez co zmienia świat na poziomie lokalnej społeczności, regionu, kraju. Chcąc wspomóc tych, którzy myślą podobnie, ogłoszono konkurs. Warunkiem udziału w nim było zgłoszenie innowacyjnego projektu, którego realizacja realnie wpłynie na życie lokalnej społeczności i promocję ważnej społecznie idei. We wrześniu 2018 roku wybrano zwycięzcę konkursu. Pół miliona złotych od Budimeksu SA trafiło do Fundacji „trzy czte ry!”, twórcy pierwszej w Polsce leśnej Szkoły Podstawowej „Puszczyc” w miejscowości Osowice k. Białegostoku. Projekt stworzenia infrastruktury dla szkoły został wybrany z blisko 100 nadesłanych zgłoszeń. Zdobywcy pierwszego miejsca wzięli dodatkowo udział w

zorganizowanych przez firmę warsztatach, gdzie projekt został przeanalizowany metodą design thinking co pozwoliło na jego optymalizację. Następnie po dwóch i pół miesiąca na skraju lasu pod Białymstokiem stanął kompleks pawilonów stanowiący bazę terenową dla szkoły, która może być inspiracją dla placówek w całym kraju. Budimex SA nie zakończył jednak współpracy z nowopowstałą szkołą „Puszczyk”. **Również w 2019 roku Fundacja „trzy czte ry!” mogła liczyć na wsparcie firmy – zarówno finansowe, jak i merytoryczne.**

Spośród innych działań prospołecznych z pewnością warto wspomnieć jeszcze o tych realizowanych przez samych pracowników. Od 2015 roku w firmie funkcjonuje program wolontariatu pracowniczego „**Grant na Wolontariat**”. W ramach niego pracownicy Budimeksu SA mogą przez cały rok zgłaszać własne inicjatywy wolontariackie. Są one omawiane podczas kwartalnych spotkań Komitetu CSR, który przyznaje granty. Wśród projektów przeważają prace remontowo-budowlane. W 2019 roku zgłoszono 30 projektów wolontariackich. Zrealizowano 8 z nich przy udziale 75 wolontariuszy.

W 2019 roku Budimex SA wziął też udział w szczególnym projekcie, jakim był **#ideathon**. Był to pierwszy tego rodzaju projekt społeczny w Polsce i innowacyjny przykład wolontariatu kompetencji, w którym brali udział m.in. pracownicy Budimeksu SA oraz 8 innych firm, tj. DHL Parcel Polska, Dentsu Aegis Network Polska, Orange Polska, Alior, Grupa Żywiec, PwC, Leroy Merlin, czy Polpharma. Łącznie 100 osób wybranych spośród pracowników wyróżniających się kreatywnością, talentem i zaangażowaniem współpracowało wraz z ekspertami z Fundacji Integracja, która od 25 lat działa na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Podczas intensywnych warsztatów wypracowywali konkretne rozwiązania, które mogą zmienić sytuację osób z niepełnosprawnością na rynku pracy w Polsce. Wydarzenie poprowadziła m.in. Paulina Malinowska-Kowalczyk, rzeczniczka prasowa Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego, pierwsza w historii Doradczyni Prezydenta RP ds. niepełnosprawności.

W 2019 roku zrealizowano też akcję „**Drzewo za ankietę**”. W zamian za każdą wypełnioną ankietę dotyczącą raportu rocznego Grupy Budimex, Budimex SA obiecał zasadzić jedno drzewo. Blisko 200 drzew posadzono w Białymstoku, gdzie Spółka realizuje kilka kontraktów.

Oprócz wymienionych programów społecznych Budimex SA w 2019 roku kontynuował realizację inicjatyw o tematyce społeczno-kulturalnej i edukacyjnej, w tym również wspierających promowanie kultury fizycznej i sportu. Warto wspomnieć o następujących inicjatywach:

- program stypendialny „Odkrywczy Diamentów”, którego idea jest udzielanie wsparcia finansowego utalentowanym i efektywnie działającym grupom młodzieży, by umożliwić im start w prestiżowych międzynarodowych i ogólnopolskich konkursach z zakresu nauk ścisłych i technicznych, w szczególności technologii, inżynierii, konstrukcji, wzornictwa przemysłowego, matematyki oraz zarządzania,
- wsparcie działalności Fundacji Demos, która pomaga młodym ludziom, znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Fundacja tworzy zaplecze lokalowe do prowadzenia działalności wychowawczej, edukacyjnej, terapeutycznej i sportowej. Organizuje warsztaty dla liderów młodzieżowych oraz programy stypendialne. Rozwija także działalność wydawniczą zorientowaną na zagadnienia społeczne, edukacyjne i kulturowe,
- odbudowa polskiego kościoła w Krakowcu na Ukrainie,
- wsparcie organizacji wydarzeń i drużyn sportowych: Mistrzostwa Polski Żeglarzy Niepełnosprawnych, Klub Piłkarski Stomil Olsztyn, Polski Związek Brydża Sportowego, zespół piłki ręcznej Wybrzeże Gdańsk, drużyna piłkarska Sokół Ostróda i Klub Sportowy Koszykówki Kobiecej „Katarzynki” w Toruniu,
- inne projekty, które wpisują się w cele społeczne Budimex SA i są skierowane do dzieci, np. Fundacji Dzieciom Zdążyć z Pomocą, Fundacji Onkologicznej Nadzieja, Szkołom Podstawowym i Politechnikom.

Zupełnie inny charakter ma projekt „**Budimex Innowacje**”. Jest on ukierunkowany na wsparcie nowopowstających innowacyjnych przedsiębiorstw, które podobnie jak Grupa Budimex, chcą unowocześnić branżę budowlaną i deweloperską. Projekt ten to dla start-upów szansa na sprawdzenie w praktyce opracowanych rozwiązań – przeprowadzenie testów, badań w profesjonalnym środowisku biznesowym, produkcyjnym, usługowym. Wspierając innowacyjność i ciekawe pomysły Grupa Budimex angażuje się we współpracę z uczelniami, akceleratorami, funduszami inwestycyjnymi i innymi partnerami zewnętrznymi. Poszukuje pomysłodawców i twórców projektów z obszarów, w których sama stara się podnosić jakość i efektywność - rozumianą nie tylko w ujęciu ekonomicznym, ale również środowiskowym i bezpieczeństwa pracy.

Choć kluczowe działania społeczne Grupy Budimex realizowane są przez Budimex SA, warto też wspomnieć o najważniejszych działaniach pozostałych spółek. Przykładowo **Budimex Nieruchomości Sp. z o.o.** pomógł entuzjastom kolarstwa z fundacji Młodej Kultury Hopsiup Project zorganizować na Stadionie Narodowym wystawę „Historia toru kolarskiego Nowe Dynasy”. Ten podupadły dziś tor funkcjonował niegdyś przy ul. Podskarbińskiej, obok budowanego przez Budimex Nieruchomości Sp. z o.o. osiedla Mińska 69. Spółka włączyła się też w przygotowania do III Sportowego Dnia Dziecka - Turnieju dla Siekierkowskich Przedszkolaków oraz VI Czerwcówki pod Kopcem dla mieszkańców siekierkowskich osiedli. Angażowano się również w życie lokalnych społeczności innych miast, w których spółka prowadzi działalność. Podczas wrocławskiej III edycji akcji Dobre Sąsiedztwo, zaproszono lokalne organizacje z osiedla Grabiszyn-Grabiszynek do zgłaszania pomysłów na działania w najbliższej okolicy. Do zdobycia były mikrogranty – każdy w wysokości 3 000 zł. O tym jaki pomysł otrzymał wsparcie w głosowaniu zdecydowali sami mieszkańcy. Z kolei w Gdańsku Budimex Nieruchomości Sp. z o.o. kolejny raz został głównym sponsorem Biegowego Grand Prix i Święta Zaspy. W ramach świątecznej promocji „**Rozdajemy domy na Święta**” klienci

kupujący mieszkanie od Budimex Nieruchomości Sp. z o.o. pomagali jednocześnie stworzyć nowe domy dla bezdomnych zwierząt w schroniskach.

Mostostal Kraków SA włączył się w ostatnim roku w: charytatywny bieg biznesowy Kraków Business Run 2019, Wielki Integracyjny Festyn dla Dzieci fundacji „Prometeusz Pro Publico Bono” w Krakowie oraz przekazał nagrody na X Małopolskie Mistrzostwa w Łąmigłówkach Logicznych dla uczniów starszych klas szkół podstawowych i gimnazjów województwa małopolskiego.

Ważnymi akcjami są również konkursy edukacyjne skierowane do uczniów szkół podstawowych organizowane przez **FBSerwis SA** w miastach, w których spółka zajmuje się gospodarką komunalną. Przykładowo uczniowie wrocławskich szkół podstawowych, biorący udział w konkursie „**Bądźmy EKO dla Wrocławia**” mieli za zadanie zbudować dowolną rzecz użytkową z odpadów zbieranych selektywnie (papier, tworzywa sztuczne, szkło, metale). Na autorów najlepszych prac, ich nauczycieli oraz szkoły, do których uczęszczają czekały wartościowe nagrody, a uroczysta gala odbyła się w Sali Wielkiej Starego Ratusza we Wrocławiu. Podobne konkursy odbyły się również w innych miastach – np. tegoroczne konkursy „Bądź EKO Łodzianinem” oraz „Bądźmy EKO dla Kamieńska” zorganizowano pod hasłem „Dzieciaki tworzą Śmieciaki”. Uczniowie, odpowiednio łódzkie i kamieńskie, szkół podstawowych mieli za zadanie stworzyć fikcyjne postacie - tytułowe Śmieciaki – wykorzystując wyłącznie odpady, które można wyrzucić do pojemnika na: papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne. Ta sama spółka włącza się też we wspólne akcje społeczne, realizowane lokalnie przez gminy i inne organizacje, którym bliskie jest kształtowanie właściwych zachowań związanych z gospodarką odpadową. FBSerwis SA stara się też w miarę możliwości odpowiadać na potrzeby służb ratowniczych, z którymi współpracuje (utrzymanie dróg).

2.2. Innowacyjne projekty w Grupie Budimex

Wkład w rozwój społeczno-gospodarczy, to nie tylko materialne efekty realizowanych kontraktów. Zmiany dokonują się również dzięki pomysłom i rozwiązaniom innowacyjnym, w tym wypracowywanym z udziałem przedsiębiorstw takich, jak spółki Grupy Budimex. W 2019 roku Budimex SA kontynuował realizację projektów badawczo-rozwojowych w obszarach zastosowania modelowania informacji o budynku (BIM) w termomodernizacji, testowania innowacyjnych materiałów w budownictwie kolejowym oraz tworzenia platformy wspomagającej bezpieczeństwo na transeuropejskich sieciach transportowych TEN-T. Dwa międzynarodowe przedsięwzięcia BIMERR i SAFEWAY finansowane są ze środków Unii Europejskiej z Programu Horyzont 2020, natomiast dwa projekty krajowe związane z kolejnictwem InRaNos i InRaVis są współfinansowane z funduszy PKP PLK oraz Narodowego Centrum Badań i Rozwoju.

Wartość projektów z dofinansowaniem na poziomie Komisji Europejskiej i Krajowym, w których uczestniczą spółki Grupy Budimex, kształtuje się następująco:

- SAFEWAY – System zarządzania infrastrukturą, wspomagający reagowanie na ekstremalne zdarzenia na transeuropejskich sieciach transportowych (TEN-T) – 4 869 100 EUR
- BIMERR - Opracowanie pakietu narzędzi uzupełniających technologię BIM, wspierających proces renowacji energetycznej istniejących budynków mieszkaniowych - 6 933 320 EUR
- InRaNoS (BRIK) - Innowacyjne rozwiązania w zakresie ochrony ludzi i środowiska przed hałasem od ruchu kolejowego – 3 923 365 zł
- InRaViS (BRIK) - Innowacyjne rozwiązania w zakresie ochrony ludzi i budynków przed drganiami od ruchu kolejowego – 7 309 154 zł

Jako jeden z 14 partnerów międzynarodowego konsorcjum Budimex SA działał w projekcie badawczo-rozwojowym o nazwie **SAFEWAY** (ang. Bezpieczna droga). Projekt polega na przeprowadzeniu czterech rzeczywistych studiów przypadków w czterech krajach, które powiązane są pięcioma korytarzami sieci bazowej TEN-T. Na obszarach tych prowadzone są m.in. badania nad zjawiskami klimatycznymi, pogodowymi, pożarami, ryzykiem sejsmicznym oraz wysokimi temperaturami. W ramach projektu przewidywana jest pięciokrotna poprawa mobilności oraz obniżenie kosztów utrzymania infrastruktury o co najmniej 20%. Jego realizacja ma przyczynić się do poprawy bezpieczeństwa infrastruktury transportowej, stworzyć podstawy opracowania narzędzi służących do przewidywania i łagodzenia skutków ekstremalnych zdarzeń we wszystkich typach katastrof drogowych.

Kolejny projekt międzynarodowy, w który włączył się Budimex SA to **BIMERR**. W jego realizację zaangażowanych jest 16 konsorcjantów – firm oraz jednostek naukowych z 10 państw europejskich. BIMERR jest powiązany z modelowaniem informacji o budynku (BIM) a jego głównym celem jest wsparcie interesariuszy zaangażowanych w proces termomodernizacji z dziedziny AEC (architektura, inżynieria i budownictwo) poprzez zaprojektowanie i opracowanie nowego zestawu narzędzi do wspierania interesariuszy renowacyjnych podczas procesu renowacji istniejących budynków - od koncepcji do dostawy. Prowadząc projekt BIMERR Budimex SA wspierał wykorzystanie BIM jako narzędzia optymalizacji kosztów i jednocześnie oferowania wartości dodanej klientowi oraz poszukiwania rozwiązań pozwalających na realizację inwestycji spełniających kryteria certyfikatów takich jak BREEM lub LEED.

„**BRIK**” - **Badania i Rozwój w Infrastrukturze Kolejowej**” to program wsparcia badań naukowych i prac rozwojowych w obszarze infrastruktury kolejowej zorganizowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju oraz PKP Polskie Linie Kolejowe SA W ramach programu BRIK Budimex SA zaangażowany jest w dwa projekty badawczo rozwojowe – InRaVis oraz InRaNoS.

Projekt InRaNos jest realizowany wspólnie przez NCBiR - oraz PKP PLK SA, Konsorcjum: Budimex SA., Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy, Politechnika Warszawska oraz TINES Investment Sp. z o.o. W projekcie wypracowane będą prototypy urządzeń montowanych w nawierzchni kolejowej ograniczające drgania oraz emisję hałasu pochodzących od ruchu kolejowego - tłumiki przyszynowe i torowe.

Projekt InRaVis jest realizowany wspólnie przez NCBiR - oraz PKP PLK SA, Konsorcjum: Budimex SA, Instytut Kolejnictwa Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy, Politechnika Warszawska oraz TINES Investment Sp. z o.o. Celem projektu jest opracowanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie ochrony ludzi i budynków przed drganiami od ruchu kolejowego. W ramach prac przewiduje się opracowanie czterech wyrobów przeznaczonych do podsypkowych konstrukcji nawierzchni kolejowej (maty wibroizolacyjne podtłuczniowe i podkładki podpodkładowe) oraz bezpodsypkowych (maty wibroizolacyjne podpłytkowe i system blokowych podpór szynowych w otulinie).

Rolą Budimeksu SA w projektach BRİK jest zabudowa przyrządów w torze kolejowym na odcinkach testowych oraz współpraca przy opracowaniu wytycznych do ich montażu, ocenie skuteczności oraz zakresu stosowania. Rezultaty projektu będą miały wpływ na rozwój dziedziny ochrony środowiska i ludzi przed hałasem, a także budynków przed drganiami. Opracowane urządzenia i przeprowadzone badania mogą wpłynąć na popularyzację stosowania tych metod w Polsce. Wykonane symulacje numeryczne i modele predykcji skuteczności takich urządzeń będą stanowiły znaczący wkład dla przemysłu i nauki, będący punktem wyjścia do rozwoju kolejnych rozwiązań. Zrealizowane badania w warunkach laboratoryjnych oraz rzeczywistych pozwolą ocenić skuteczność rozwiązań oraz opracować wytyczne do ich stosowania w infrastrukturze kolejowej.

Ponadto Budimex SA zaangażował się w miejski program akceleracyjny WARSAW booster'19 realizowany dla m.st. Warszawy przez Seriatim Foundation. Celem tego przedsięwzięcia było wsparcie młodych lokalnych firm technologicznych w nawiązywaniu relacji z władzami miasta i przedsiębiorstwami działającymi w Warszawie. Edycja skupiła się na poszukiwaniu rozwiązań z obszaru zarządzania gospodarką odpadami komunalnymi.

Kolejnym zewnętrznym działaniem było zorganizowanie przez Budimex SA i fundusz inwestycyjny YouNick Mint Venture Day, którego celem było poszukiwanie rozwiązań z zakresu zarządzania łańcuchem dostaw.

2.3. Grupa Budimex na rynku

Innym, niezmiernie istotnym społecznie aspektem, który dla przedsiębiorcy wiąże się z bardzo wymiernym ryzykiem, jest **ryzyko naruszenia zasad konkurencji wolnorynkowej**. Ze społecznego punktu widzenia oznaczać może ono, poprzez ograniczenie mechanizmu rynkowego, prowadzić do nieoptymalnych wyborów i wzrostu kosztów. Dla przedsiębiorcy, potwierdzone oskarżenie o łamanie zasad wolnej konkurencji, to kary i utrata wizerunku.

Dlatego też aspekt ten w Grupie Budimex jest uregulowany nie tylko na poziomie procedur operacyjnych, ale przede wszystkim w politykach ogólnogrupowych, które obowiązują wszystkie spółki Grupy i jej pracowników. Mowa tu o **Zasadach Polityki Antymonopolowej i Ochrony Konkurencji**. Odnoszą się one m.in. do kwestii takich jak: ustalanie cen, spotkania stowarzyszeń handlowych, klauzule umowne, bojkoty, fuzje oraz przejęcia i porozumienia.

W odniesieniu do ryzyka związanego z podejrzeniem o ustalenie cen zdecydowano się na bardzo radykalne kroki, tj.:

- nie wolno nigdy rozmawiać z konkurentami o cenach stosowanych wobec poszczególnych klientów,
- jeżeli konkurent jest także klientem, to rozmowy ograniczone mają być wyłącznie do warunków, na których będzie prowadzona sprzedaż na jego rzecz; jeżeli to potrzebne, wdrażane są mechanizmy tamujące przepływ informacji (tzw. chińskie mury) pomiędzy osobami pracującymi nad transakcją, a tymi, które zajmują się obszarami konkurencji,
- wszystkie oferty muszą być niezależne; nigdy nie można ujawniać konkurentowi strategii ofertowej,
- nigdy nie można wymieniać się informacjami niedostępnymi publicznie, chyba że po uzyskaniu porady prawnej,
- w procesach badania *due diligence* przestrzegane muszą być wszystkie wytyczne prawne i zarządcze.

Każda umowa handlowa zawierająca klauzulę o zakazie konkurencji musi zostać zweryfikowana i zatwierdzona przez Pion Prawno-Organizacyjny.

Ten sam dokument odnosi się również do spotkań stowarzyszeń handlowych. Stwierdza, że mogą być one dobrym forum do omawiania regulacji prawnych, bezpieczeństwa, zasad polityki publicznej itp. Niemniej są też spotkaniami z konkurentami. Stanowi, że należy unikać rozmów na tematy ustalania cen, rynków, klientów, wolumenów, strategii itp. Jednocześnie, jeżeli rozmowa zoczy na któryś z wrażliwych tematów należy jak najwyraźniej i jak najbardziej jednoznacznie odciąć się od niej i wyrazić sprzeciw wobec jakiegokolwiek formy wymiany informacji, która mogłaby być potencjalnie uznana za naruszenie przepisów antymonopolowych i zasięgnąć porady prawnej.

Grupa Budimex nie uczestniczy we wspólnych bojkotach z konkurentami. Porozumienia w sprawie niedokonywania sprzedaży na rzecz konkurentów obniżających ceny, wspólne odmowy zakupu od dostawców lub porozumienie o niesprzedawaniu na rzecz klienta do momentu, aż przestanie on kupować od konkurenta także są rozumiane jako naruszenie przepisów antymonopolowych. Każda decyzja o niezawieraniu transakcji z jakąkolwiek stroną musi być podjęta wewnętrznie, na podstawie racjonalnych przesłanek biznesowych.

Przy zakupie produktu Grupa Budimex nie wymaga od sprzedającego, by sprzedawał lub licencjonował swój produkt na wyłączność, czego skutkiem byłoby uniemożliwienie dostępu konkurentów do tego produktu.

Grupa Budimex nie zawiera porozumień, które mogą zostać uznane za abuzywne. W szczególności nieakceptowalną praktyką byłaby sprzedaż produktów lub usług poniżej kosztów, w celu wyeliminowania konkurencji.

Zgodnie z obowiązującą polityką Grupa Budimex nie może podejmować działań, których celem jest zwiększenie kosztów prowadzenia działalności przez konkurenta, uwłaczających produktowi lub usłudze konkurenta.

W roku 2019 wobec żadnej ze spółek Grupy Budimex nie zostały podjęte kroki prawne dotyczące przypadków naruszeń zasad wolnej konkurencji i praktyk monopolistycznych.

2.4. Jakość i bezpieczeństwo produktów (obiektów budowlanych)

Jakość zastosowanych materiałów budowlanych i jakość realizacji wpływają nie tylko na walory użytkowe poszczególnych obiektów, ale też ich bezpieczeństwo. Co ważne odpowiedzialność generalnego wykonawcy obejmuje cały cykl życia obiektu – od projektowania, poprzez wykonawstwo aż do jego utrzymania w trakcie użytkowania. Z punktu widzenia przedsiębiorcy budowlanego, brak odpowiedniej staranności w tym zakresie, wiązać się może z **ryzykiem związanym z koniecznością napraw, czy wręcz z kosztami kar i odszkodowań, jak również z utratą wizerunku.**

Zapewnienie najwyższej staranności wspierają m.in. procedury regulujące prowadzenie kontroli jakości na budowach i zarządzanie jakością mieszanek mineralno-asfaltowych, betonowych i kruszyw. Procedury obejmują pozyskanie i wykorzystanie danego surowca, na różnych etapach procesu budowlanego. Wskazują na kryteria i metody pozyskania materiałów, dają wytyczne, jakie działania należy podjąć w przypadku stwierdzenia odstępstw od normy.

Posiadane certyfikaty i kolejne akredytacje to rezultat pracy wielu osób zaangażowanych w zapewnienie najwyższej jakości budów, a jednolite procedury dotyczące jakości obowiązują na wszystkich realizowanych przez Grupę Budimex kontraktach. W 2019 roku nie odnotowano incydentów mogących skutkować zagrożeniami dla zdrowia i życia, ani też katastrof budowlanych. W raportowanym okresie nie została również na Grupę Budimex kara z tytułu niezgodności z prawem i regulacjami dotyczącymi dostawy i użytkowania produktów oraz usług. Nie miały też miejsca przypadki niezgodności z regulacjami dotyczącymi oznakowania informacji o produktach i usługach.

W 2019 roku bieżącą kontrolę jakości prac i wyrobów budowlanych, również w kontekście bezpieczeństwa konstrukcji budowlanych na etapach przed, w trakcie i po realizacji, sprawowało łącznie 27 jednostek laboratoryjnych zlokalizowanych na terenie całego kraju. Wiodącym laboratorium Grupy Budimex jest Laboratorium Centralne, które posiada akredytację Polskiego Centrum Akredytacji o numerze AB 1414. Aktualnie Laboratorium stosuje łącznie 53 akredytowane metody badawcze, w tym 7 metod rozszerzonych. Laboratoria wyposażone są w nowoczesną aparaturę badawczą, odpowiadającą międzynarodowym standardom.

System zarządzania Laboratorium jest zgodny z wymaganiami normy PN-EN ISO/IEC 17025 „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących”. Poza bieżącą kontrolą laboratoryjną Laboratorium aktywnie wspiera Biuro Innowacji angażując się w realizację projektów badawczo-naukowych we współpracy z uznanymi ośrodkami naukowymi m.in. z Politechniką Wrocławską, Politechniką Gdańską, Politechniką Warszawską oraz z Instytutem Badawczym Dróg i Mostów.

Prace laboratoriów realizowane są przez wysoko wykwalifikowany personel, który stale doskonali posiadane kompetencje m.in. biorąc udział w szkoleniach technicznych i menadżerskich. Eksperti ds. jakości chętnie dzielą się praktyczną wiedzą techniczną poprzez prowadzenie wewnętrznych szkoleń dla kadry inżynierskiej w ramach Akademii Budimex.

3. KWESTIE PRACOWNICZE

Grupa Budimex posiada jednolitą procedurę określającą zasady zarządzania zasobami ludzkimi w Budimex SA oraz spółkach zależnych. Reguluje ona wszystkie kluczowe aspekty zarządzania zasobami ludzkimi, takie jak: rekrutacja, zatrudnienie, wynagradzania i świadczenia pracownicze, relokacja pracowników, zasady oceny okresowej, zasady rozwoju i szkoleń, kwestie etyczne, **przeciwdziałanie mobbingowi i dyskryminacji**. Pozwala to ograniczyć ryzyko, na jakie narażona jest Grupa Budimex, tj. **zagrożenie brakiem odpowiednio wykwalifikowanych pracowników, rozumiane zarówno jako ograniczone możliwości zrekrutowania właściwie wykwalifikowanych osób, jak i jako ryzyko odejścia pracowników i związaną z tym utratę kompetencji.**

Strategia CSR na lata 2016-2020 obowiązująca w spółkach Grupy Budimex wskazuje w szczególności na dwa kluczowe aspekty związane z zarządzaniem zasobami ludzkimi, istotne z punktu widzenia CSR. Są to:

- budowanie unikalnych kompetencji i przyjaznej atmosfery w miejscu pracy,
- udoskonalanie standardów bezpieczeństwa i higieny pracy.

3.1. Atmosfera pracy i ukierunkowanie na rozwój

Grupa Budimex dąży nie tylko do pozyskania pracowników o największym potencjale, ale też zachęca ich do długoterminowego wiązania się z Grupą i rozwoju w ramach organizacji. Pozwala to nie tylko budować kompetencje, ale również chronić spółkę przed ich odpływem. Dlatego też preferowana jest rekrutacja wewnętrzna, dająca szansę na długoterminowy rozwój.

Jednocześnie w związku z istniejącymi ograniczeniami na rynku pracy zdecydowano się zainicjować program „**Polecam Budimex**”. Istotą programu jest zwiększenie efektywności pozyskiwania nowych pracowników poprzez rekomendowanie kandydatów przez pracowników, którzy mogą liczyć na nagrodę pieniężną w przypadku zrekrutowania poleconej osoby. Kwota nagrody za rekomendację jest zależna od rodzaju stanowiska, na które zostanie zatrudniony polecony kandydat. Ponadto w 2019 roku, Budimex SA jako pierwsza firma budowlana wdrożył program poleceń zewnętrznych, dzięki któremu możliwość polecenia pracowników zyskały także osoby spoza firmy. Za pomocą dedykowanej platformy mogły one zarekomendować osobę ze swojego otoczenia. Za skutecznie poleconego kandydata oferowano nagrodę finansową.

Pracownicy są poddawani okresowej ocenie pod względem statusu realizacji zadań indywidualnych oraz stylu pracy, na który składają się kompetencje tworzące Model Kompetencji. Wyniki oceny pracy służą dokonaniu bilansu efektywności pracy, określaniu zapotrzebowania na rozwój kompetencji oraz identyfikacji osób o wysokim potencjale rozwojowym. Na podstawie oceny okresowej planowane są m.in. zadania rozwojowe dla pracowników. Całościowe potrzeby rozwojowe i szkoleniowe Grupa Budimex określa w oparciu o strategię Grupy, wspomniane wyniki oceny okresowej pracowników, wyniki Przeglądu Kadry Menedżerskiej i zgłoszenia potrzeb szkoleniowych ze strony jednostek biznesowych.

Aby zachęcić aktualnych pracowników do długoterminowego związania z firmą, jak i przyciągnąć młodych, najzdolniejszych absolwentów, zatrudnionym oferuje się nie tylko atrakcyjne wynagrodzenia, bogaty pakiet socjalny i szanse na rozwój osobisty, ale też przyjazną atmosferę pracy. Ponadto w ramach programu „Akademia Budimex” przedstawiciele Budimeksu SA spotykają się ze studentami uczelni technicznych przekazując przyszłym inżynierom swoją wiedzę i doświadczenie. Budimex SA umożliwia też odbycie płatnych praktyk przez cały rok, a studentom zainteresowanym rozwojem w budownictwie kolejowym – roczne stypendium.

3.1.1. Pakiet socjalny

Jeżeli chodzi o benefity, pracownicy mogą liczyć m.in. na:

- dopłaty do Pracowniczych Planów Kapitałowych (PPK), tj. Budimex SA i spółki z Grupy Budimex zdecydowały się na dodatkowe, dobrowolne dopłaty do składek miesięcznych, które dla pracowników oznaczać będą wyższe emerytury w przyszłości,
- bogaty pakiet świadczeń medycznych bez względu na stanowisko pracownika, szczepienia w miejscu pracy,
- szeroki wybór usług w ramach kafeterii MyBenefit, dzięki czemu każdy pracownik może sam zdecydować, na co przeznaczy przypadające na niego środki z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych,
- dofinansowanie aktywności sportowych w ramach inicjatywy „Aktywni BX” (sekcje sportowe) oraz możliwość korzystania z obiektów sportowych dzięki karcie MultiSport,
- ubezpieczenie na życie oraz możliwość rozszerzenia ubezpieczenia o dodatkowe kategorie ryzyka (poza ryzykami, których ubezpieczenie opłacane jest przez pracodawcę),
- dodatkowy, płatny dzień wolny w dniu urodzin lub imienin,
- atrakcyjne pożyczki i zapomogi dla osób w trudnej sytuacji życiowej,
- dodatki mieszkaniowe dla pracowników umysłowych,
- upominki dla mam z okazji narodzin dziecka.

Warto też wspomnieć o tym, że co do zasady, pracownicy fizyczni są zatrudniani na umowę o pracę. Ponadto pracując z dala od miejsca zamieszkania mogą liczyć na darmowe zakwaterowanie. Wszyscy pracownicy fizyczni, niezależnie, czy pracują w delegacji, czy w miejscu zamieszkania, codziennie mają zapewniony bezpłatny obiad.

W Grupie Budimex wdrażany jest zintegrowany system Human Resources Information System (HRIS). Jego implementacja pozwoli jeszcze efektywniej zarządzać zasobami ludzkimi, co przełoży się również na komfort samych zatrudnionych.

3.1.2. Rozwój i szkolenia

Zasady realizacji szkoleń są regulowane wewnętrznie, przy czym kluczowe znaczenie mają tu wyniki oceny okresowej pracownika. Są one podstawą wyznaczania indywidualnych celów rozwojowych, w oparciu o które Dział Szkoleń i Rozwoju planuje działania szkoleniowe.

Działania rozwojowe realizowane są wg modelu 70:20:10, tj. 70% to rozwój poprzez realizację zadań w praktyce, 20% przy wsparciu innych (np. przełożonego, coachingu, mentoringu, itp.), 10% to szkolenia.

Mówiąc o działaniach szkoleniowych trzeba zaznaczyć, że część trenerów stanowią sami pracownicy firmy (trenerzy wewnętrzni). Są to eksperci i praktycy Budimeksu SA, tj. osoby, które na co dzień zajmują się problematyką, z zakresu której prowadzą szkolenia. Dzięki temu oferta szkoleniowa odpowiada nie tylko potrzebom rozwojowym, ale przede wszystkim doskonale wpisuje się w specyfikę działalności firmy. Dodatkowo buduje i promuje kulturę dzielenia się wiedzą w Budimeksie SA.

Do najważniejszych programów rozwojowych należą:

- **Akademia Inżyniera.** Jest to oferta szkoleniowa prowadzona przez wewnętrznych ekspertów w danej dziedzinie, dedykowana dla kadry technicznej pracującej na kontraktach. Uczestnicy, dzięki szkoleniom, mogą poszerzyć i

zaktualizować swoją wiedzę techniczną oraz wymienić się dobrymi praktykami z innymi uczestnikami szkolenia. Część tematów realizowana jest w klasycznej formie – w sali, jednak są też takie, które w znacznej mierze odbywają się na placu budowy.

- **Akademia Kierownika Kontraktu.** Projekt wspiera nowo mianowanych Kierowników Kontraktu oraz osoby przygotowujące do awansu na to stanowisko w zdobyciu kompetencji merytorycznych i umiejętności praktycznych, a także pozwala utrwalić oraz pogłębić posiadaną już wiedzę w zakresie prowadzenia kontraktu. Program podzielony jest na trzy etapy: warsztaty wewnętrzne, pogłębiające wiedzę merytoryczną, warsztaty zewnętrzne, skupiające się na rozwijaniu kompetencji miękkich oraz indywidualne wsparcie uczestników w zależności od potrzeb.

Warto też wspomnieć o specjalnym programie wspierającym rozwój zawodowy kobiet:

- **Murowany Sukces.** Program skierowany do kobiet pracujących na budowie na stanowiskach umysłowych. Jego celem jest zwiększenie liczby pań na stanowiskach menedżerskich w obszarach budownictwa, a także wsparcie ich w rozwoju kompetencji przywódczych, miękkich oraz menedżerskich. Po przejściu dwuetapowej weryfikacji kobiety, które zakwalifikują się do programu, czeka cykl warsztatów i spotkań. Program trwa 12 miesięcy, a pomiędzy każdym spotkaniem zaplanowana jest odpowiednio długa przerwa, aby każda z uczestniczek mogła wdrożyć w swojej codziennej pracy wiedzę wyniesioną ze szkolenia.
- Indywidualne programy rozwoju dla kobiet, które zgłosiły w 2019 roku chęć włączenia się w takie działania.

Niezmiernie ważne są programy ukierunkowane na rozwój umiejętności liderskich:

- **Super Lider.** Celem programu Super Lider jest rozwój kompetencji przywódczych wśród menedżerów wyższego szczebla - wzmocnienie kompetencji komunikowania strategii, rozwijania podległych zespołów oraz angażowania pracowników do osiągania wspólnych celów. Program składa się z trzech modułów, z których każdy prezentuje inny rodzaj stylu (style przywódcze, wybrane po dokonaniu diagnozy). Na każdy moduł przypadają 4 etapy: sesja tutoringowa z konsultantem, wykonanie zadania wdrożeniowego, laboratorium umiejętności oraz komplet materiałów do pracy nad rozwojem danego stylu przywódczego (Manual).
- **Schody Menedżerskie.** Ścieżka rozwoju kompetencji menedżerskich, która uwzględni poziom zarządzania, doświadczenie oraz niezbędne kompetencje na poszczególnych stanowiskach kierowniczych. Składa się z czterech etapów. Każdy poziom zakłada rozwój różnych umiejętności, niezbędnych do bycia skutecznym menedżerem, w zależności od rodzaju powierzonych obowiązków i doświadczenia (od początkującego menedżera do najwyższej kadry kierowniczej). Poszczególne etapy zakładają nadbudowywanie wiedzy.

Menedżerowie mogą również aplikować i być nominowani do programu **Ferrovial Summa University**, będącego globalnym programem menedżerskim Grupy Ferrovial.

W Grupie Budimex realizowane są też programy związane z rozwojem umiejętności interpersonalnych:

- **Schody Komunikacyjne.** Program rozwoju kompetencji komunikacyjnych podzielony jest na cztery główne etapy, uwzględniające kolejne szczeble zaawansowania zdobywanych umiejętności i wiedzy (wyszczególnione etapy: skuteczna komunikacja, perswazja i wywieranie wpływu, budowanie relacji wewnątrz organizacji oraz z klientem zewnętrznym). Ścieżki zakładają nadbudowywanie wiedzy, dlatego ważne jest odbywanie szkoleń w odpowiedniej kolejności. Każdy etap zawiera kilka propozycji tematów szkoleń, co daje możliwość kompleksowego rozwoju, dostosowanego do indywidualnych potrzeb.
- **Extended DISC.** Analiza Indywidualna Extended DISC to badanie, dzięki któremu można poznać naturalny potencjał, predyspozycje i talenty człowieka. Działa na zasadzie samooceny, czyli jak JA zachowuję się w konkretnej sytuacji. Główne badane obszary to zachowania, jakie przejawia się w sferze zawodowej. Po badaniu pracownik otrzymuje raport, zawierający opis naturalnych predyspozycji i talentów, a także indywidualny feedback przeprowadzany przez pracowników Działu Rozwoju i Szkoleń. W oparciu o badanie Extended Disc prowadzimy też szyte na miarę warsztaty z efektywności zespołowej.
- **Kultura informacji zwrotnej.** W ramach programu udostępniamy różnorodne formy poszerzania wiedzy oraz umiejętności w zakresie udzielania i przyjmowania informacji zwrotnej, takie jak: krótkie szkolenia on-line udostępnione na wewnętrznej platformie intranetowej, a także dostępne on-line artykuły, filmy oraz rekomendowane książki. Firma prowadzi też cykl praktycznych warsztatów dla menedżerów i specjalistów.

Pracownicy mogą korzystać z **platformy e-Tutor**, dzięki której mogą całkowicie bezpłatnie doskonalić znajomość języków obcych. W 2019 roku mogli skorzystać z indywidualnej nauki języka angielskiego i hiszpańskiego oraz grupowych kursów z języka angielskiego i rosyjskiego. Mogą także liczyć na współfinansowanie kosztów uprawnień budowlanych, czy studiów podyplomowych.

3.2. Bezpieczeństwo i higiena pracy

W Grupie Budimex troska o bezpieczeństwo pracowników i osób wykonujących prace na budowach nie jest wyłącznie kwestią zarządzania ryzykiem biznesowym. Jest sprawą etyki, odpowiedzialności moralnej i społecznej. Z czysto biznesowego punktu widzenia ryzyko wypadku oznacza jednak również ryzyko czasowego wyłączenia wykwalifikowanego pracownika, a tym samym dodatkowe trudności w realizacji prac, ryzyko wstrzymania prac, czy też utratę wizerunku, zwłaszcza w oczach aktualnych lub potencjalnych pracowników. W interesie Grupy leży podejmowanie

wszelkich działań pozwalających uniknąć wypadków i ograniczyć zagrożenia dla zdrowia. Podstawą działań jest przekonanie o tym, że bezpieczeństwo jest wspólnym dobrem i każdy z pracujących odpowiada nie tylko za siebie, ale również za współpracowników. Do realizacji działań z zakresu poprawy bezpieczeństwa na budowach włączani są wszyscy: współpracownicy, wykonawcy, konsorcjanci, dostawcy oraz osoby indywidualne, uczestniczące w realizacji inwestycji.

W Grupie Budimex od 2016 roku obowiązuje, wspólna dla wszystkich spółek z Grupy Ferrovial, Polityka BHP. Jej celem jest zapewnienie bezpiecznych procesów oraz wolnych od zagrożeń miejsc pracy dla wszystkich pracujących. Dodatkowo w ramach Polityki wprowadzane są w Grupie dobre praktyki, które budują kulturę bezpieczeństwa. Wdrożone narzędzia pozwalają na gromadzenie wiedzy na temat potencjalnych zagrożeń i dokładną identyfikację ryzyk.

Wspomniana Polityka BHP zakłada:

- zgodność z przepisami prawa i normami, stosowanie dobrych praktyk,
- ocenę ryzyka i planowanie, tj. wdrażanie wiarygodnych procesów oceny ryzyka zawodowego dla prowadzonych działań, dążenie do solidnego planowania, organizowania i kontroli wszystkich środków, narzędzi oraz zasobów, które umożliwiają stworzenie bezpiecznego środowiska pracy dla wszystkich pracujących,
- skuteczną i spójną komunikację, tj. udostępnianie kanałów komunikacji, aby ułatwić komunikowanie i zachęcić wszystkich do pozytywnego wkładu w kształtowanie bezpieczeństwa pracy i promowanie bezpieczeństwa pracy,
- szkolenia i zaangażowanie w działania edukacyjne, tj. zapewnienie odpowiednich środków i narzędzi dla poprawy kompetencji pracowników, tak by byli świadomi zagrożeń związanych z pełnionymi rolami i funkcjami,
- przydział zasobów, tj. ustanawianie i utrzymywanie skutecznych systemów zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy, w tym zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich i materialnych w celu zapewnienia bezpieczeństwa pracy,
- bezpieczeństwo pracy w łańcuchu dostaw, tj. zapewnienie zwiększonej uwagi na łańcuchach dostaw, wdrażanie wymagań BHP, jako kryterium wyboru dostawców i partnerów biznesowych,
- pomiar i monitorowanie działań w zakresie bezpieczeństwa pracy w sposób regularny i spójny, włączając skrupulatne badanie okoliczności incydentów w celu ograniczenia podobnych zagrożeń w przyszłości,
- ciągłe doskonalenie i wdrażanie innowacji w tym zakresie.

We wszystkich spółkach Grupy działają komisje BHP z udziałem przedstawicieli pracowników i pracodawcy, dzięki czemu reprezentują one wszystkich zatrudnionych (100%). Zadaniem komisji jest przeprowadzanie kontroli BHP, które co tydzień odbywają się na wszystkich kontraktach. Wszystkie informacje z inspekcji i zalecenia są gromadzone w jednym miejscu, dzięki czemu w razie potrzeby można do nich szybko wrócić i łatwiej je monitorować.

W dwóch z kluczowych spółek Grupy zaimplementowano certyfikowane systemy BHP – w Mostostalu Kraków SA jest to PN-N-18001, a w Budimex SA są to OHSAS 18001 i PN-N-18001. FBSerwis SA i Budimex Nieruchomości Sp. z o.o. nie posiadały certyfikowanych systemów zarządzania BHP, które całościowo obejmowałyby te spółki.

3.2.1. Szkolenia BHP i prewencja

W Grupie Budimex obowiązuje standard „Plan Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia” (Plan BIOZ). Opisane są w nim zasady bezpiecznego postępowania w sytuacji, gdy pracownicy rotują między budowlami. Każdy pracownik na kontrakcie, bez względu na to, czy jest zatrudniony w Grupie Budimex, czy u podwykonawcy, jest zobowiązany odbyć szkolenie z zakresu BHP oraz wewnętrznych procedur bezpieczeństwa obowiązujących w Grupie. Na początku realizacji każdej inwestycji ma miejsce tzw. „Start kontraktu” – kierownictwo kontraktu spotyka się ze specjalistą ds. BHP i specjalistą ochrony środowiska, by omówić wymagane procedury. Materiały komunikacyjne na temat BHP zostały przygotowane również dla obcokrajowców pracujących na budowach.

System szkoleń i odrębne procedury BHP Grupy Budimex to również dobrowolne działania dodatkowe, które Grupa podejmuje jako odpowiedzialny pracodawca. Szkolenia odbywają się częściej niż nakazują przepisy prawa. Program szkoleń jest współtworzony przez pracowników. Jest przez nich oceniany i z nimi konsultowany. Szkolenia BHP dzielą się na obowiązkowe i systemowe. Przykładowo w FBSerwis SA tzw. szkolenia prewencyjne przeprowadzane są przez służbę BHP raz w miesiącu, a szkolenia z prac szczególnie niebezpiecznych z różną częstotliwością, uzależnioną od obszaru biznesowego, ale mogą odbywać się wręcz raz na tydzień.

W 2019 roku przeszkolono 2325 pracowników, a ze szkoleń z udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej skorzystało 380 osób.

W 2019 roku wprowadzono kilka innowacji, ważnych dla wzmocnienia poziomu bezpieczeństwa. W systemie informatycznym uruchomiony został moduł wspomagający proces zgłaszania i badania wypadków przy pracy, zdarzeń potencjalnie wypadkowych i awarii środowiskowych. Moduł wspiera również wdrażanie niezbędnych działań profilaktycznych dla całej organizacji.

W 2019 roku system raportów, po wstępnych próbach z 2018 roku, był dalej testowany. Przygotowana na jego potrzeby aplikacja służy do zgłaszania i usuwania zagrożeń występujących podczas procesu budowlanego, przez mającą do tego uprawnienia kadrę budowy. Jest ona dalej doskonalona w oparciu o zgłoszenia od użytkowników. Dzięki systemowi obserwuje się zwiększoną wykrywalność wypadków oraz wzrost świadomości kadry odnośnie do zdarzeń potencjalnie wypadkowych. Dodatkowo dzięki ujednocnionemu systemowi raportowemu można prowadzić bardziej szczegółowe analizy statystyczne.

W przypadku FBSerwis SA do zmniejszenia ryzyka wypadku oraz jednocześnie zwiększenia komfortu podróżnych przyczynia się działająca od 2018 roku funkcjonalność aplikacji Yanosik, która informuje osoby poruszające się drogami utrzymanymi przez spółkę o realizowanych robotach drogowych. Dzięki tej funkcjonalności kierowcy mogą uwzględnić prowadzone prace nie tylko w planie podróży, ale też zachować większą ostrożność. W efekcie spada prawdopodobieństwo wypadku, w którym mogliby uciepieć tak podróżni, jak i pracownicy FBSerwis SA. Ponadto FBSerwis SA wdraża wiele inicjatyw promujących poprawę bezpieczeństwa np. konkursy „Mamo, Tato pracuj bezpiecznie”, „Razem dla bezpieczeństwa”. W 2019 roku przeprowadzono również pierwsze zawody z udzielania pierwszej pomocy, które obejmowały wszystkie regiony i obszary, w których działa spółka.

3.2.2. „Porozumienie dla Bezpieczeństwa w Budownictwie”

Budimex SA od blisko 10 lat jest sygnatariuszem „Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie”, którego celem jest promowanie właściwych postaw w zakresie BHP w branży budowlanej. To największa tego typu inicjatywa. W ramach utworzonego w 2010 roku Porozumienia, 13 największych firm z branży budowlanej współpracuje ze sobą w celu wypracowania jak najlepszych rozwiązań w zakresie BHP, np. jednolitych wzorów dokumentów, modelu potwierdzania kwalifikacji zawodowych pracowników okresowych czy programu szkoleń okresowych. Plan BIOZ jest jednym z efektów tej współpracy. Podczas posiedzeń Komitetów Sterujących Porozumienia spotykają się prezesi zrzeszonych firm budowlanych. W 2019 roku zajmowali się oni m.in. wypadkami śmiertelnymi, które miały miejsce w ciągu ostatniego roku. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego budownictwo jest na 3. miejscu wśród branż, w których dochodzi do wypadków w miejscu pracy i choć z roku na rok ich liczba maleje, wciąż jest w tym zakresie wiele do zrobienia.

Jako sygnatariusz Porozumienia Grupa Budimex angażuje się w wiele projektów, np. wspiera dwa „małe” Porozumienia przy Okręgowych Inspektoratach Pracy w Szczecinie i Białymstoku, gdzie zrzeszone są mniejsze firmy budowlane. Ponadto bierze udział w inicjatywach, gdzie tworzone jest prawo i nowe standardy bezpieczeństwa i ochrony zdrowia. W 2019 roku dyrektor BHP PPOŻ i Ochrony Środowiska został powołany do Zespołu roboczego Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie, w ramach którego wraz ze Stowarzyszeniem Producentów Betonu towarowego w Polsce opracowano standard „Maszyn do Transportu i podawania betonu – wymagania minimalne”.

3.2.3. Wypadkowość

W Grupie Budimex każdy wypadek jest opisywany zgodnie z polską klasyfikacją ustawową oraz zgodnie z procedurami i klasyfikacją przyjętą przez inwestora strategicznego – Grupę Ferrovial, która daje lepsze możliwości analizy statystyk powypadkowych (m.in. są różnice w procesie oceny wypadków oraz definicji wypadków ciężkich). Wewnętrzne samoregulacje są bardziej restrykcyjne niż przepisy prawa w zakresie wypadkowości. Analiza wypadków pozwala jasno określić, jakie konkretnie działania są źródłem zagrożeń i jakiego typu zachowań należy unikać, a do jakich nakłaniać.

Ekspozycja pracowników na zagrożenia zależy od charakteru wykonywanych prac i jest specyficzna dla każdej ze spółek. Nieco inne zagrożenia występują na kontraktach (np. drogowych) Budimeksu SA, a inne na budowach Budimeksu Nieruchomości. Jeśli chodzi o działalność budowlaną, zagrożenia związane są np. z ryzykiem upadku z wysokości lub urazem w kontakcie z maszynami budowlanymi. W przypadku Mostostalu Kraków SA zagrożenia związane są z wykorzystaniem do obróbki konstrukcji stalowych pił taśmowych i maszyn z elementami ruchomymi, transportowaniem konstrukcji przy pomocy suwnicy oraz ich załadunkiem i rozładunkiem. Pracownicy FBSerwis SA, np. zajmujący się utrzymaniem dróg i autostrad narażeni są m.in. na potrącenia przez pojazdy uczestniczące w ruchu drogowym. Z kolei z gospodarką odpadami wiąże się m.in. zagrożenia związane z czynnikami biologicznymi (np. ukłucia, rozcięcia zakażonymi elementami odpadów) oraz ryzyka potrącenia przez maszyny i pojazdy na terenie i poza terenem zakładu utylizacji.

Przeprowadzona w 2019 roku w Budimeksie SA powtórna kontrola Sanepidu zakończyła się wynikiem pozytywnym, tj. potwierdziła skuteczność działań naprawczych, które pozwoliły wyeliminować stwierdzone rok wcześniej przekroczenia NDN hałasu na stanowiskach operatora rozścielacza mas bitumicznych oraz pracownika bitumicznego.

W lipcu 2019 roku na terenie zakładu FBSerwis SA doszło do porażenia prądem, w wyniku którego stracił życie wykonawca. Po tym zdarzeniu wdrożono szereg działań m.in.: przeprowadzono weryfikację instalacji obiektów (inventaryzacja), stworzono mapę sieci instalacyjnej obiektów, dokonano pomiarów instalacji, zweryfikowano i zmodyfikowano procedury i instrukcje. Ponadto zainicjowano organizowanie kursów pierwszej pomocy i wspomnianego już konkursu z jej udzielania.

3.2.4. Łańcuch dostaw

W 2019 roku kwalifikacji wstępnej poddano 885 podwykonawców i wykonano 1420 ocen podsumowujących współpracę, w ramach których analizowane były m.in. kwestie BHP. Nieprawidłowości w tej sferze stwierdzono jedynie w 7 przypadkach.

4. KWESTIE ŚRODOWISKOWE

Szerokorozumiane kwestie środowiskowe i ryzyko braku zgodności w tym zakresie, w tym z decyzjami administracyjnymi, może być potencjalnym źródłem **różnych kategorii ryzyka biznesowego. Ryzyka, bezpośrednio przekładającego się na ciągłość pracy operacyjnej**, jak i na wyniki finansowe Grupy Budimex. Z jednej strony brak zgodności, może skutkować **sankcjami finansowymi oraz wstrzymaniem prac**. Z drugiej strony brak zgodności, nawet nie na poziomie legislacji, a oczekiwań społecznych, może być przyczyną protestów mieszkańców i organizacji ekologicznych. To w konsekwencji może również

przekładać się na opóźnienia i wstrzymywanie prac. Istotny jest także aspekt wizerunkowy i przekładać się na postrzeganie Grupy Budimex jako pożądanego lub niepożądanego wykonawcy kolejnych prac budowlanych. W przypadku tzw. śladu węglowego, pojawia się kwestia długoterminowej odporności modelu biznesowego na zmiany klimatyczne i związane z nimi obciążenia finansowe związane z emisją gazów cieplarnianych.

Obecnie w ocenie ryzyka uwzględnia się jego następujące aspekty ryzyka³:

Aspekt ryzyka	Wpływ na środowisko
interakcja z otoczeniem budowy	- uciążliwość sąsiedzka - wystąpienie skarg - szkoda wizerunkowa - wystąpienie poważnej awarii przemysłowej - wystąpienie zakłóceń w funkcjonowaniu zakładu
wykorzystanie powierzchni i gleba	- zajętość powierzchni - zanieczyszczenie gruntu - zmiana sposobu użytkowania gruntu
korzystanie z wód	- zmiana stanu ilościowego wód - zanieczyszczenie wód - zanieczyszczenie gruntu i wód - zmiana przepływu, zanieczyszczenie wody
emisja odpadów	- zanieczyszczenie powierzchni - zajętość powierzchni - zanieczyszczenie powierzchni, zagrożenia bakteriologiczne - zanieczyszczenie gruntu i wód
emisja zanieczyszczeń do powietrza	- emisja zanieczyszczeń pyłowych - emisja zanieczyszczeń pyłowo-gazowych
emisja hałasu i wibracji	- emisja hałasu - emisja wibracji - zniszczenia fizyczne
zużycie surowców i materiałów	- zużycie surowców - oszczędność zużycia surowców
operowanie substancjami niebezpiecznymi	- zanieczyszczenie gruntu i wód
wpływ na bioróżnorodność	- straty w drzewostanie - uszkodzenia drzewostanu - straty w kapitale naturalnym (straty w populacji zwierząt)
dziedzictwo kulturowe	- straty w obiektach o wartości kulturowej
sytuacje awaryjne	- zanieczyszczenie gruntu/wody/powietrza

Kluczowym dokumentem, obok **Zasad Polityki Odpowiedzialności Spółki**, są **Zasady Polityki Ochrony Środowiska**. Oba dokumenty obowiązują w całej Grupie Budimex. Pierwszy stwierdza m.in., że w swojej działalności Grupa Budimex będzie zmniejszać swój wpływ na środowisko, w tym podejmować działania na rzecz ograniczania zmian klimatycznych. Będzie również efektywnie zarządzać zasobami naturalnymi. Zakłada również promowanie odpowiedzialnych działań i postaw w łańcuchu dostaw. Z kolei Zasady Polityki Ochrony Środowiska, odwołujące się do tworzenia wartości dodanej w sposób zrównoważony, mówią m.in. o:

- zapewnieniu zgodności z obowiązującymi regulacjami i zarządzaniu ryzykiem środowiskowym (tj. stanowią zobowiązanie do przestrzegania norm krajowych, lokalnych i branżowych w zakresie ochrony środowiska, otwartości we współpracy z organami administracji oraz skoncentrowaniu na zapobieganiu zanieczyszczeniom środowiska, poprzez eliminację i minimalizację negatywnego wpływu na jego stan, do czego środkiem ma być rzetelna ocena ryzyka i podejmowanie właściwych środków zaradczych),
- współpracy z interesariuszami (tj. m.in. promowanie wspólnych korzyści ze współpracy w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska naturalnego; tworzenie kanałów komunikacji, sprzyjających wymianie doświadczeń i dzieleniu się najlepszymi praktykami),
- szkoleniach i kompetencjach (tj. zobowiązaniu do prowadzenia odpowiednich szkoleń i akcji informacyjnych z zakresu ochrony środowiska dla pracowników, dostawców i innych podmiotów zewnętrznych),
- efektywności środowiskowej (tj. zobowiązaniu do efektywnego korzystania z zasobów naturalnych, np. materiałów, poprzez np. ograniczanie zapotrzebowania na wodę, redukcję wolumenu odpadów i wykorzystanie materiałów z recyklingu),
- ograniczaniu śladu węglowego (tj. redukcji emisji gazów cieplarnianych oraz innych zanieczyszczeń gazowo-pyłowych, towarzyszących działalności operacyjnej),
- trosce o bioróżnorodność (tj. podejmowaniu działań na rzecz zachowania terenów cennych przyrodniczo oraz łagodzenia wpływu prowadzonej działalności na takie obszary).

Jeszcze w 2018 roku w całej Grupie Budimex wprowadzono **Strategię EkoLogiczną**, składającą się z 4 zasad postępowania oraz 11 aspektów środowiskowych, dla których zdefiniowano podstawowe wymagania w postaci standardów ochrony

³ Wybrane z ryzyk mają charakter społeczny, lecz ze względu na kompleksowe podejście zarządcze, są zarządzane przez komórkę ochrony środowiska.

środowiska. Strategia jest skierowana do wszystkich – pracowników, wykonawców, dostawców, kooperantów, których w ramach wprowadzonych zasad Grupa zachęca do tego, by aktywnie angażowali się w działania na rzecz doskonalenia „Kultury Ochrony Środowiska”.

Z kolei w 2019 roku wdrożono proces weryfikacji realizacji przyjętej strategii poprzez audyty wewnętrzne Systemu Oceny budów. Niezależni audytorzy sprawdzali realizację wszystkich 11 aspektów środowiskowych Strategii EkoLogicznej. Wyniki audytów były bardzo dobre. Nie stwierdzono większych nieprawidłowości, a w kilku przypadkach zalecono jedynie wprowadzenie działań naprawczych. W 2019 roku zrealizowanych zostało 88 takich audytów.

Kolejnym ważnym dokumentem, powiązany z Zasadami Polityki Odpowiedzialności Spółki, a przede wszystkim ze Strategią EkoLogiczną, są **Standardy Ochrony Środowiska Budimex**. Regulują one zasady zapewnienia bezpiecznej dla środowiska naturalnego realizacji robót budowlanych oraz procesów pomocniczych. Dotyczą one zabezpieczenia wód, gruntu, powietrza, bioróżnorodności. Procedury środowiskowe na budowach określane są w ramach jednolitych procedur wewnętrznych: „Zarządzanie środowiskowe na kontraktach” oraz „Organizacja i zarządzanie BHP i OŚ na kontrakcie”. Ich celem jest minimalizowanie negatywnego oddziaływania prowadzonych prac na środowisko naturalne. Standardy zarządzania środowiskowego w Grupie Budimex wykraczają poza obowiązki prawne i dotyczą:

- poprowadzenia dróg technologicznych w sposób zapewniający oszczędne korzystanie z terenu i minimalne przekształcanie jego powierzchni,
- przywrócenia terenu prac do stanu sprzed budowy,
- ograniczenia do minimum wycinki drzew, przenoszenia roślin w inne miejsca i realizowanie sadzeń kompensacyjnych,
- zabezpieczenia przed uszkodzeniem mechanicznym drzew, znajdujących się w strefie oddziaływania budowy,
- przygotowania zaplecza budowy (magazyny, składy, bazy transportowe): w pierwszej kolejności lokalizuje się na terenach już zagospodarowanych i przekształconych, w miarę możliwości w oddaleniu od zabudowy mieszkaniowej i terenów cennych przyrodniczo,
- ograniczenia do niezbędnego minimum zajmowania terenu na obszarach leśnych i podmokłych,
- transportu materiałów niezbędnych do budowy, który odbywa się przede wszystkim w obrębie wyznaczonego pasa drogowego,
- wprowadzenia rozwiązań zabezpieczających przed zanieczyszczeniem substancjami chemicznymi pochodzącymi z budowy na odcinkach, gdzie prace ziemne i budowlane są prowadzone w pobliżu zbiorników wodnych,
- przywiązywania szczególnej uwagi do zabezpieczania środowiska przed skażeniem produktami ropopochodnymi z pojazdów i maszyn budowlanych,
- przenoszenia na nowe stanowiska fauny i flory, żyjących w kolidujących z budową siedliskach,
- monitorowania budowy przez przyrodników m.in. ornitologów, ichtiologów, herpetologów, entomologów, botaników, chiropterologów w zależności od specyfiki budowy i występujących na niej gatunków chronionych,
- zatrzymywania robót budowlanych, w przypadku pojawienia się w strefie inwestycji zwierząt,
- realizacji harmonogramu i cyklu prowadzenia prac w sposób ściśle skorelowany z cyklem przyrodniczym,
- prowadzenia robót budowlanych w sąsiedztwie terenów objętych ochroną przed hałasem, wyłącznie w ciągu dnia,
- gospodarowania materiałami i odpadami w oparciu o zasadę 3R (Reduce, Reuse, Recycle),
- redukcji do minimum czasu pracy silników spalinowych maszyn i samochodów budowy na biegu jałowym,
- ograniczenia prędkości jazdy w obrębie placu budowy i w okolicy,
- przygotowanie placów budowy na nieprzewidziane sytuacje awaryjne i wyposażenie ich w niezbędny sprzęt potrzebny na wypadek skażeń.

Obszar środowiskowy został również opisany w publicznie dostępnej **Strategii CSR na lata 2016-2020**, stanowiącej punkt odniesienia dla bieżących działań w kontekście zawartych w strategii i mierzalnych celów. Jednym z jej obszarów jest „Ograniczanie oddziaływania na otoczenie przyrodnicze”, na które składają się trzy cele (dla każdego zaplanowano działania i przyjęto wartości mierników, jakie powinny zostać osiągnięte):

- Efektywne wykorzystanie energii i redukcja związanej z nią emisji.
- Optymalne wykorzystanie surowców i materiałów oraz minimalizacja powstałych odpadów.
- Kontrola ryzyk środowiskowych i prewencja powstawania szkód i awarii środowiskowych.

Co istotne z punktu widzenia zarządzania ryzykiem środowiskowym, każdy projekt inwestycyjny Grupy Budimex jest przed rozpoczęciem prac oceniany pod kątem różnych kategorii ryzyka środowiskowego i ich mitygacji (Kwestionariusz Wymagań i Aspektów Środowiskowych). Wypełnia go kierownik budowy i kontraktu, a następnie analizowana jest ekspozycja na ryzyko. W oparciu o wynik pochodzący z Kwestionariusza Wymagań i Aspektów Środowiskowych, opracowywany jest Plan Zadań Środowiskowych dla Budowy, implementowany następnie w planie BIOZ. Z kolei suma ryzyk ze wszystkich budów jest obliczana w narzędziu MARS – moduł analizy ryzyk środowiskowych. Aspekty o największym ryzyku są aspektami znaczącymi i co roku opracowywane są dla nich działania łagodzące.

4.1. Paliwa, energia i emisja CO2

Zapotrzebowanie Grupy Budimex na paliwa i energię wynika przede wszystkim z:

- produkcji masy bitumicznej,

- pracy maszyn budowlanych, transportu materiałów, surowców i odpadów,
- wykorzystania pojazdów służbowych.

Bieżąca energochłonność prac (i będąca jej konsekwencją emisyjność) jest ściśle powiązana z etapem, na którym znajduje się aktualnie realizacja inwestycji (np. zwiększone zapotrzebowanie na transport, pracę maszyn, czy produkcję masy bitumicznej). Stosunkowo długi, bo znacząco przekraczający rok, cykl realizacji kontraktu sprawia, że porównywanie zapotrzebowania na energię oraz energochłonności w ujęciu rocznym, bywa dość niemiernodajne. Pozytywne lub negatywne zmiany wyników mogą bowiem wynikać z aktualnego stanu realizacji portfela kontraktów, a nie ze zmian w modelu operacyjnym. Te jednak mają miejsce, ponieważ Grupa Budimex podejmuje działania mające na celu właśnie trwałe obniżanie energochłonności i emisyjności, np. poprzez sukcesywną wymianę sprzętu na bardziej przyjazny środowisku. Podejmowane są również działania edukacyjne mające na celu uwrażliwienie pracowników na te kwestie i racjonalizację ich zachowań. Chodzi o zaszczepienie zdrowych nawyków i eliminację złych praktyk, które przekładają się m.in. na zwiększone zużycie paliw i energii. W 2019 roku w Budimeksie SA pojawiły się pierwsze pojazdy elektryczne. Ciekawym rozwiązaniem są też ciche i przyjazne dla środowiska śmieciarki zasilane sprężonym gazem ziemnym (CNG). Trzy takie pojazdy dołączyły we wrześniu do wrocławskiej floty FBService SA.

4.2. Materiały i surowce

Wpływ na środowisko mają też zwożone na budowę materiały i wykorzystywane podczas prac surowce. Najczęściej używanymi surowcami i materiałami przez Grupę Budimex są: asfalt drogowy zwykły i modyfikowany, cement, beton, stal, spoiwa hydrauliczne, mączka wapienna, kruszywa: asfaltowe (w tym piasek i grys), budowlane (piasek, żwir), drogowe (piasek, grys i inne), kamień hydrotechniczny i tłuczeń kolejowy. Z tego potencjalnie powtórnemu przetworzeniu ulegają: żużel, urobek skalny, cement, kruszywo łamane do masy bitumicznej, mieszanki z kruszyw łamanych, beton, stal, drewno.

Efektywne zarządzanie zapotrzebowaniem na materiały i surowce oraz ich recykling w Grupie Budimex umożliwia VE (value engineering) – system monitoringu ich zużycia, który służy do optymalizacji wykorzystania materiałów i ograniczenia ilości produkowanych odpadów. VE pozwala również na redukcję kosztów, co jest bardzo dobrym przykładem działania mającego na celu ograniczenie negatywnego wpływu inwestycji na środowisko naturalne, przy jednoczesnym uzyskaniu korzyści biznesowych.

Aby zoptymalizować transport materiałów i tym samym minimalizować ślad węglowy całej inwestycji, Grupa Budimex posiada sieć własnych wytwórni mas bitumicznych, które w razie potrzeby w ciągu 5-6 tygodni mogą być przeniesione do innej lokalizacji.

4.3. Gospodarka odpadami

Niekorzystnie na lokalną biosferę mogą wpływać powstające podczas budowy odpady. Zwykle pochodzą one z prac rozbiórkowych i remontów. Ich ilość uzależniona jest od liczby kontraktów i stopnia ich zaawansowania. Grupa Budimex gwarantuje, że odpady usuwane są z najwyższą starannością, a te niebezpieczne są odpowiednio zagospodarowywane tak, by nie stanowiły zagrożenia dla ludzi i środowiska. Gospodarowanie odpadami na budowach reguluje Plan Gospodarowania Odpadami zawarty w Planie BIOZ. Jeśli w toku prac budowlanych wytwarzane będą odpady niebezpieczne, wykonawca przed przystąpieniem do prac jest zobowiązany do zawarcia tego w Instrukcji „Bezpiecznego Wykonania Robót” i do reagowania na sytuacje awaryjne i incydenty środowiskowe w trakcie ich realizacji. Prawidłowe zarządzanie odpadami na budowach i monitorowanie ewentualnych pozostałości substancji niebezpiecznych jest koordynowane na bieżąco, w miejscu realizacji inwestycji przez zlokalizowane na jej terenie laboratoria.

Na każdym etapie budowy wytwarzane są innego rodzaju odpady. Gruz ceglany i betonowy powstaje na wstępnym etapie rozbiórki obiektów w miejscu, w którym powstanie nowa inwestycja, a stary asfalt czy tłuczeń torowy to odpady powstałe po usunięciu drogi i torów. Najczęściej wytwarzanymi odpadami są: ziemia i gruz, kamienie oraz odpady z remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej. Wiele z nich można ponownie wykorzystać na kolejnych etapach prowadzonych prac budowlanych. Usunięta ziemia jest pełnowartościowym surowcem i może być zastosowana do prac wykończeniowych. Krzewy czy konary z wycinki, której często nie da się uniknąć, mogą służyć jako paliwo biomasowe, czy materiał ogrodniczy po tak zwanym zrębkowaniu, czyli zmieleniu na drobne części.

Większość z wytwarzanych na budowach odpadów w sposób ograniczony nadaje się do recyklingu. Niemniej coraz częściej wiele z nich jest wykorzystywanych gospodarczo (np. kruszony beton z rozbiórki może pełnić rolę kruszywa, podobnie usuwana masa bitumiczna – destrukta asfaltowa, jest w 100% ponownie wykorzystywana, itp.). Przy rozbiórce budynków można wykorzystać m.in.: metal, drewno, szkło, gruz czy tłuczeń.

Z kolei działalność Mostostalu Kraków SA wiąże się głównie z pracami wykorzystującymi stal i inne materiały budowlane. Produkcja zaczyna się od procesu tzw. szepiania ich i łączenia w podgrupy. W dalszej kolejności następuje spawanie, które odbywa się zazwyczaj metodą MIG. Na koniec cała konstrukcja jest poddawana procesom wykończeniowym (m. in. śrutowaniu). Na poszczególnych etapach obróbki materiałów powstają odpady, głównie fragmenty stali, pył i zendra.

Powtórnie wykorzystano 86,66 tysięcy ton gleby i ziemi, 23,79 tysięcy ton gruzu, 31,56 tysięcy ton destrukta asfaltowego.

4.4. Oddziaływanie na lokalną biosferę

W Strategii CSR na lata 2016-2020 wskazano również inny kluczowy obszar, pośrednio powiązany ze środowiskiem naturalnym, a mianowicie „Bycie sąsiadem, gościem i partnerem dla społeczności lokalnych”. Tak zadeklarowane podejście zobowiązuje Grupę Budimex m.in. do ograniczania negatywnego wpływu prowadzonych działań na mieszkańców sąsiednich terenów. To zobowiązanie dotyczy również podwykonawców. Udogodnienia środowiskowe najczęściej dotyczą przebiegu dróg w otoczeniu domostw i przejść dla zwierząt, zgodnie z ich szlakami migracyjnymi oraz stref ekotonowych w lasach wzdłuż tras, które chronią ekosystem. W celu ochrony przyrody tworzone są również systemy odwadniające, czy stawiane przezroczyste ekrany dźwiękochłonne. Formalnie za proces przygotowania projektu, w tym konsultacje społeczne i poziom oddziaływania na środowisko pod daną inwestycję odpowiada jej inwestor. Spółki z Grupy Budimex występując jako generalny wykonawca nie mają bezpośredniego wpływu na te kwestie. Natomiast, będąc projektantem na danym kontrakcie, w pełni odpowiadają za przygotowanie inwestycji pod względem środowiskowym i społecznym. Kluczem do sukcesu jest staranne zorganizowanie placów budów, zaplecza, odpowiedniego poprowadzenia dróg technologicznych, by były one jak najmniej uciążliwe z punktu widzenia uczestników dróg i okolicznych mieszkańców. Zaplecze budowy, magazyny, składy i bazy transportowe w pierwszej kolejności lokalizowane są na terenach już zagospodarowanych i przekształconych. O ile jest to możliwe, plac budowy znajduje się w bezpiecznej odległości od terenów zamieszkałych. W trakcie realizacji inwestycji materiały i surowce transportowane są przede wszystkim z wykorzystaniem wyznaczonych już pasów drogowych. Przed uszkodzeniami mechanicznymi związanymi z wykorzystaniem ciężkiego sprzętu chronione są pnie i korzenie drzew. Odgradzane są siedliska zwierząt i roślin, a zbiorniki wodne zabezpieczane przed potencjalnym zanieczyszczeniem substancjami chemicznymi (np. substancjami ropopochodnymi). Z kolei po zakończeniu prac budowlanych stan otoczenia jest przywracany do możliwie najbliższego stanowi sprzed budowy. W miejsce drzew, których wycięcia nie dało się uniknąć, sadzone są nowe, mające na celu skompensowanie przyrodzie strat. Nawet wierzchnia warstwa ziemi (humus), której usunięcie było konieczne, jest powtórnie wykorzystywana. Popularnym działaniem jest tzw. metaplantacja, czyli przenoszenie roślin z terenów objętych budową w nowe miejsca, o tych samych wymaganiach i walorach. Jeśli konieczne jest zasypanie niewielkiego zbiornika wodnego, płazy, gady i ptaki żyjące w tym miejscu po odłowieniu przenoszone są w bezpieczne miejsce. W 2019 roku przeniesionych zostało łącznie 188 osobników płazów takich jak: żaba zielona, żaba moczarowa, żaba trawna, ropucha szara traszka zwyczajna oraz 6 gadów takich jak: jaszczurka żyworodna.

Harmonogram prowadzenia prac budowlanych jest zależny od cyklu przyrodniczego, co na przykład wpływa na wstrzymanie prac budowlanych w okresie migracji gatunków zwierząt leśnych, płazów czy ryb lub okres lęgowy ptaków. Wszystkie prace spełniają wymogi prawne, w tym dotyczące terenów Natura 2000. Odbywa się również kontrola przyrodnicza obszaru oddziaływania oraz siedlisk na danym obszarze, a po zakończeniu projektu prowadzona jest obserwacja przyrodnicza. Dla wszystkich inwestycji, które potencjalnie mogą mieć znaczący wpływ na otoczenie przyrodnicze, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi, sporządzany jest raport oddziaływania na środowisko. W prace nad raportem zaangażowani są eksperci z różnych dziedzin takich, jak: ornitologia, herpetologia, botanika, itp. W raporcie wskazywane są potencjalne ryzyka oraz rekomendacje rozwiązań, które w jak największym stopniu złagodzą skutki prowadzenia danej inwestycji. Wszystkie działania prośrodowiskowe wspierają specjaliści ds. środowiskowych, którzy na bieżąco monitorują sytuację, wydają wnioski, zalecenia i rekomendacje, m.in. są to przyrodnicy, botanicy, ichtiolodzy, dendrologi. Większość budów objęta jest nadzorem przyrodniczym zgodnie z decyzjami środowiskowymi i umowami z podmiotem zlecającym daną inwestycję. Zdarza się, że nadzór odbywa się na wniosek kierownictwa kontraktu lub zapobiegawczo, nawet gdy prawo tego nie nakazuje. W ten sposób Grupa Budimex stosuje zasadę ostrożności.

Na placach budów umieszcza się tablice informujące, gdzie znajduje się miejsce składowania odpadów budowlanych, miejsce mycia pomp po betonowaniu, gdzie należy zachować szczególną ostrożność ze względu na występowanie gatunków chronionych lub strefy ochrony drzew. Są to informacje ułatwiające pracownikom i podwykonawcom dbanie o ochronę środowiska. Związany z tym system identyfikacji wizualnej standardów ochrony środowiska został wdrożony stosunkowo niedawno, bo w 2018 roku, a obecność stosownych oznaczeń jest weryfikowana podczas audytów systemu oceny budów.

Jedną z zasad obowiązujących na placach budów prowadzonych przez spółki Grupy Budimex jest posiadanie tzw. apteczki środowiskowej, czyli zestawu do szybkiego ograniczenia i neutralizacji wycieków substancji niebezpiecznych dla środowiska takich jak: oleje, substancje ropopochodne. Apteczki znajdują się w oznakowanych miejscach, a informacja o ich lokalizacji jest szeroko udostępniana pracownikom. Zgodnie z zasadą ostrożności każde potencjalne skażenie traktowane są jako zagrażające środowisku aż do chwili ustalenia ich rodzaju i źródła. Innym wymogiem jest zagospodarowanie wytworzonych przez siebie odpadów, prowadzenia ich ewidencji i odbioru.

Specyficzne zagrożenia wiążą się z działalnością innych spółek grupy kapitałowej. Działalność w zakresie gospodarowania odpadami (FBSerwis SA) wiąże się z ryzykiem zanieczyszczenia środowiska związanym z nieprawidłowym postępowaniem z odpadami (np. magazynowanie odpadów w miejscu do tego nieprzystosowanym). W efekcie może dojść do wycieku niebezpiecznych substancji do środowiska gruntowo-wodnego lub emisji substancji złownych. Nieprzestrzeganie obowiązujących zasad prowadzenia działalności może też skutkować nadmierną emisją hałasu i substancji zanieczyszczających powietrze. FBSerwis SA prowadzi działalność w zakresie gospodarowania odpadami według ogólnych wymogów ochrony środowiska oraz stosownych decyzji administracyjnych (pozwolenia zintegrowane, zezwolenia na zbieranie lub przetwarzanie odpadów). Pozwolenia wyznaczają ramy działalności i określają:

- sposób postępowania z odpadami obejmujący: procesy przetwarzania odpadów, ilości odpadów przetwarzanych i wytwarzanych, miejsca magazynowania odpadów itd.;
- wymagania zapewniające ochronę środowiska, w tym środki zapobiegające emisjom, sposoby zapobiegania wystąpieniu awarii, dopuszczalne poziomy emisji do środowiska.

Stosowane procedury obejmują m.in. zarządzanie strumieniem odpadów oraz zarządzanie emisjami do środowiska (w tym np. zapobieganie i minimalizacja emisji; oczyszczanie strumieni gazów odlotowych).

W 2019 roku FBSerwis SA podjęła szereg działań mających na celu dostosowanie działalności do nowych wymogów prawnych. Dla zakładów zagospodarowania odpadów i baz magazynowo-transportowych zostały uzgodnione warunki przeciwpożarowe. We wszystkich lokalizacjach, w których prowadzone jest zbieranie lub przetwarzanie odpadów, zainstalowano nowe systemy monitoringu wizyjnego. W 2019 roku rozpoczęto prace związane z modernizacją i rozbudową infrastruktury (rozbudowa hal i placów magazynowych, dostosowanie do wymogów ppoż.).

W 2019 roku miały miejsce dwa incydenty pożarowe w Zakładzie Zagospodarowania Odpadów eksploatowanym przez FBSerwis Kamieński Sp. z o.o.:

- 20 kwietnia nastąpił zapłon powierzchni odpadów na składowisku odpadów. W akcji gaśniczej uczestniczyli strażacy oraz personel FBSerwis SA. Dowody wskazują na podpalenie. Policja zidentyfikowała naruszenie ogrodzenia terenu,
- 24 listopada w magazynie paliwa alternatywnego miał miejsce incydent pożarowy polegający na zagraniu się i w konsekwencji samozapłon paliwa RDF. Na miejscu obecna była straż pożarna, jednak ze względu na specyfikę zapłonu nie przystąpiono do akcji gaśniczej. Zarzewie ognia ograniczone do około 1 m³ materiału zostało fizycznie usunięte z budynku sprzętem ciężkim.

4.5. Łańcuch dostaw

Grupa Budimex w Kodeksie Kontrahenta zobowiązuje swoich podwykonawców do respektowania norm prawnych i decyzji środowiskowej na terenie danej inwestycji. Podwykonawcy, zainteresowani współpracą ze spółkami z Grupy Budimex, w ramach składanej oferty muszą zapoznać się m.in. z wytycznymi dotyczącymi standardów środowiskowych. Wymogi środowiskowe zawarte są w załączniku do umów „Wymagania w zakresie ochrony środowiska”. Każdy podwykonawca ma obowiązek reagowania na sytuacje awaryjne i incydenty środowiskowe zgodnie z systemem i standardem postępowania Grupy Budimex.

Każdy podwykonawca przechodzi przeszkolenie z procedur obowiązujących w zakresie ochrony środowiska, zasad postępowania w przypadku awarii. Ocenie sprawności technicznej poddawany jest również ich sprzęt. Pracownicy nadzoru danej budowy przechodzą specjalistyczne szkolenia z ochrony środowiska, a pozostali pracownicy biorą udział w cyklicznych szkoleniach pt. „Szkolenie z Zarządzania BHP i Ochrony Środowiska na kontrakcie”.

Za stosowanie się do przyjętych zasad ochrony środowiska odpowiada Zespół Ochrony Środowiska, który przeprowadza inspekcje i audyty na realizowanych kontraktach. W 2019 roku nie miały miejsca incydenty lub awarie środowiskowe, które skutkowałyby wyrządzeniem szkody w środowisku. W wyniku prowadzonego monitoringu nie zostały zaobserwowane istotne wycieki substancji. Na Grupę Budimex nie zostały również nałożone kary lub inne sankcje w związku z naruszeniem regulacji środowiskowych. W 2019 roku wojewódzcy inspektorowie ochrony środowiska przeprowadzili 2 kontrole. W obu przypadkach Budimex SA nie zgodził się z ich treścią, w związku z czym sprawy są w toku.

W 2019 roku kwalifikacji wstępnej poddano 885 podwykonawców i wykonano 1420 ocen podsumowujących współpracę, w ramach których analizowane były również kwestie środowiskowe. Stwierdzono nieprawidłowości związane z ochroną środowiska jedynie w 9 przypadkach.

5. KWESTIE ZWIĄZANE Z PRZECIWDZIAŁANIEM KORUPCJI

Ryzyko zachowań korupcyjnych nierozzerwalnie wiąże się z każdym rodzajem działalności gospodarczej. W interesie każdego przedsiębiorcy leży wprowadzenie rozwiązań ograniczających ryzyko ich wystąpienia oraz wdrożenie mechanizmów pozwalających na wczesnym etapie działań niezgodnych z prawem lub firmowymi procedurami. W przypadku branży budowlanej, gdzie kontrakty mają bardzo dużą wartość a środki są często środkami publicznymi, odpowiedzialność jest szczególnie duża. Rozwiązania wdrożone w Grupie Budimex w odpowiedzi na istniejące zagrożenia, pozwalają sprowadzić poziom ryzyka do poziomu ocenianego jako niski.

Kluczowym dokumentem definiującym politykę w zakresie przeciwdziałania korupcji we wszystkich spółkach Grupy Budimex są **Zasady Polityki Antykorupcyjnej** oraz **Polityka Compliance**. Jednoznacznie zakazują one przekazywania, oferowania, obiecywania lub wyrażania zgody na przekazanie jakichkolwiek korzyści w sposób bezpośredni lub pośredni przedstawicielom administracji lub innym osobom, w celu spowodowania bezprawnego wpływu tych osób na czynność lub decyzję lub jako nagrodę za czynność lub decyzję. Analogicznie zakazane jest żądanie, otrzymanie lub przyjmowanie jakichkolwiek korzyści, które mogłyby wpłynąć na wykonywanie obowiązków służbowych w sposób nielojalny lub nieprawidłowy. Niedozwolone jest też oferowanie, przekazywanie bądź wyrażanie zgody na przekazanie korzyści w celu wpłynięcia na inną osobę, aby wykonywała swoje obowiązki służbowe w sposób nielojalny lub nieprawidłowy. Nieakceptowalne jest także zawieranie nieprawdziwych umów oraz nierzetelne prowadzenie ksiąg i ewidencji, ukrywanie lub nieprawidłowe lokowanie środków, lub ukrywanie lub próba ukrywania źródeł środków.

Przed zawarciem umowy z osobą fizyczną lub prawną, która miałaby realizować działania w imieniu Grupy Budimex w relacjach z urzędnikami rządowymi lub podmiotami prywatnymi, konieczne jest przeprowadzenie badania *due diligence* przy

wykorzystaniu materiałów dostępnych publicznie. W szczególności należy zwrócić uwagę na reputację podmiotu, a przede wszystkim na to, czy był kiedyś zamieszany w naruszenie przepisów antykorupcyjnych, czy pobiera opłaty, które są w sposób nieuzasadniony wyższe od standardowych. Dalej trzeba zweryfikować czy podmiot nie figuruje na liście osób objętych zakazem handlu (Denied Persons List) amerykańskiego Departamentu Handlu lub na liście osób oznaczonych (Specially Designated Nationals) Urzędu Kontroli Aktywów Zagranicznych amerykańskiego Departamentu Skarbu lub na jakiegokolwiek innej liście istotnej z punktu widzenia ochrony interesów przedsiębiorstwa. Istotnie jest również to czy nie jest on w jakiś sposób powiązany z rządem i administracją publiczną. Badania *due diligence* mogą być okresowo powtarzane.

Równocześnie aspekty te zostały uwzględnione w **Strategii CSR na lata 2016-2020**. Za jeden z jej kluczowych obszarów i celów uznano „Eliminację ryzyka zachowań nieetycznych” (poszczególnym obszarom i celom przypisano mierniki i mierzalne wartości docelowe).

W praktyce monitoring przestrzegania obowiązujących zasad i kontrole prowadzone są przez Biuro Kontroli Wewnętrznej. Nadzór nad nimi sprawuje Prezes Zarządu. Biuro Kontroli Wewnętrznej jest odpowiedzialne za identyfikację i analizę ryzyk w Grupie oraz za zapobieganie czynnikom je wywołującym. Jednocześnie bada działalność poszczególnych komórek organizacyjnych i spółek w grupie kapitałowej. W przypadku realizowanych inwestycji, Biuro analizuje proces prowadzenia kontraktów, wykorzystanie posiadanych zasobów, sporządza raporty i wydaje polecenia podjęcia działań korygujących. Zgodnie z wdrożoną Procedurą IO-01-01-03 „Końcowe rozliczenie kontraktu”, po zakończeniu realizacji każdej budowy, pracownicy Biura Kontroli Wewnętrznej kontrolują końcowe rozliczenia zakupionych i wbudowanych materiałów budowlanych.

Wszystkie kluczowe inwestycje poddawane są analizie pod kątem ryzyka wystąpienia korupcji. Specjalny formularz wypełnia 100% jednostek kontrolowanych. Z kolei kontrole na kontraktach o mniejszej wartości mają charakter doraźny i losowy. W raporcie pokontrolnym nie ujawnia się narzędzi wykorzystywanych w ich monitorowaniu, uznając je za poufne. Upublicznienie takich informacji a w szczególności sposobu prowadzenia analiz, w ocenie Grupy mogłoby przyczynić się do zmniejszenia ich efektywności i zwiększenia zagrożenia pojawienia się zachowań nieetycznych. Monitoring ryzyk prowadzony jest w cyklach miesięcznych, dwutygodniowych lub jeśli jest taka potrzeba tygodniowych.

Biuro Kontroli Wewnętrznej może również przeprowadzić dodatkowe kontrole. Jego rolą jest też podejmowanie działań prewencyjnych i budowanie świadomości pracowników Grupy Budimex z zakresu samych ryzyk i działań, które mogą do nich doprowadzić. W tym celu Biuro Kontroli Wewnętrznej m.in. przygotowało podręcznik dla Dyrektora/Kierownika Kontraktu, w którym opisane zostały procesy produkcyjne pozwalające na bezpieczne i prawidłowe zrealizowanie kontraktu w oparciu o obowiązujące procedury i instrukcje. Dodatkowo wszyscy pracownicy i dostawcy Grupy Budimex są zobligowani do zapoznania się z polityką i procedurami antykorupcyjnymi. Wszyscy pracownicy – nowozatrudnieni i z wieloletnim doświadczeniem w Grupie Budimex, zaznajomienia się z obowiązującymi procedurami antykorupcyjnymi podczas regularnych szkoleń.

Dokumentami, które w codziennej pracy, na poziomie operacyjnym, pozwalają przeciwdziałać ryzyku korupcji są **Polityka Compliance** i **Kodeks Etyki**. Ta pierwsza określa System Compliance, w skład którego wchodzi m.in. Kodeks Etyki. Dokumenty precyzują zasady, dzięki którym jest możliwe przeciwdziałanie różnym formom zachowań nieetycznych, w tym korupcji i łapownictwu oraz wszelkim postaciom dyskryminacji. Zasady wyrażone w Polityce Compliance i w Kodeksie Etyki obowiązują wszystkich pracowników oraz osoby zatrudnione przez kontrahentów Grupy Budimex⁴. W praktyce zostały one zagregowane w formie „Zasad postępowania dla kontrahentów Budimex SA” i stanowią w większości wypadków załączniki do umów zawieranych przez Budimex SA z kontrahentami.

Za przestrzeganie zapisów Kodeksu Etyki i monitorowanie zgodności standardów etyki zawodowej z zasadami Kodeksu Etyki odpowiedzialna jest **Komisja ds. Etyki**, powołana przez Prezesa Zarządu, w składzie:

- Członek Zarządu, Dyrektor Pionu Zarządzania Zasobami Ludzkimi,
- Członek Zarządu, Dyrektor Pionu Prawno-Organizacyjnego,
- Dyrektor Biura Kontroli Wewnętrznej.

Komisja ds. Etyki co roku sporządza raport ze swojej działalności, który jest następnie przekazywany Zarządowi oraz Komitetowi Audytu Rady Nadzorczej.

Z kolei główne zasady Polityki Compliance to:

- poszanowanie prawa,
- etyka i uczciwość w prowadzeniu działalności,
- transparentność działalności spółek w Grupie,
- zero tolerancji dla działań niezgodnych z obowiązującym prawem lub Systemem Compliance.

⁴ Równocześnie samych kontrahentów obowiązują „Zasady postępowania dla kontrahentów Budimex SA”, które obligują ich do powstrzymania się od przekupstwa wobec władz i urzędników państwowych oraz zobowiązują ich do zakazania swoim pracownikom dokonywania i otrzymywania od osób trzecich nienależnych opłat jakiegokolwiek rodzaju, prezentów, datków czy przysług nieobjętych zwyczajową działalnością rynkową, lub które, ze względu na swą wartość, charakter bądź okoliczności, mogą wpłynąć na rozwój stosunków handlowych, urzędowych i zawodowych, w których uczestniczy firma.

Polityka Compliance ma też zwrócić uwagę pracowników na ważne dla Grupy Budimex, wymienione wyżej kwestie. Wprowadza tzw. System Compliance, mający na celu prawidłowe wdrożenie i realizację wewnętrznych regulacji. Nadzór nad właściwym stosowaniem i przestrzeganiem Polityki sprawuje powołany w tym celu przez Zarząd Spółki Koordynator ds. Zgodności (Chief Compliance Officer), Zastępca Koordynatora ds. Zgodności oraz Komitet Zgodności utworzony na wniosek Koordynatora ds. Zgodności. W jego skład wchodzi przedstawiciele każdego pionu organizacyjnego Spółki. Koordynatorem ds. Zgodności jest Członek Zarządu, Dyrektor Pionu Prawno-Organizacyjnego.

Przestrzeganie Polityki Compliance dotyczy stosowania się do przepisów prawa oraz statutu Budimex SA i Kodeksu Etyki, obowiązujących w spółkach regulaminów, polityk, procedur, instrukcji, itp., szczególnie tych, dotyczących zminimalizowania ryzyka udziału pracowników Grupy w jakimkolwiek procederze noszącym znamiona korupcyjne lub płatnej protekcji.

Wszelkie informacje na temat Kodeksu Etyki i Polityki Compliance są dostępne w Budinecie – intranecie Grupy Budimex. Każdy nowy pracownik Grupy zapoznaje się z Kodeksem Etyki. Od 2017 roku zagadnienia compliance i wchodząca w jego skład etyka stanowią element cyklicznych szkoleń dla pracowników.

Wszyscy pracownicy Grupy Budimex mają dostęp do informacji oraz narzędzi umożliwiających im zgłaszanie zauważonych naruszeń i nieprawidłowości. Spółka udostępniła, poza zwyczajowymi formami komunikacji, również:

- dedykowane kanały komunikacji compliance takie jak: - telefon alarmowy compliance +48 789 404 104., specjalny adres mailowy compliance@budimex.pl albo etyka@budimex.pl oraz platformę elektroniczną dla celów dokonywania zgłoszeń w pełni anonimowych,
- możliwość dokonania osobistego zgłoszenia Koordynatorowi ds. Zgodności albo jego Zastępcy.

Jeśli osoba zgłaszająca wyrazi taką wolę, pozostaje anonimowa. Każdy otrzymuje zapewnienie o braku konsekwencji służbowych związanych z faktem zgłoszenia. Zdarzają się też zgłoszenia wpływające poza ww. kanałami komunikacji, np. w formie listów wysłanych bezpośrednio do Prezesa Zarządu lub członków Zarządu Budimex SA – spółki dominującej w Grupie Budimex. W takim przypadku są one przekazywane bezpośrednio do osób odpowiedzialnych za ich rozpatrzenie.

Wszystkie zgłoszenia są rozpatrywane z zachowaniem standardów poufności i mogą być podstawą do opracowania działań usprawniających i naprawczych. Każdy przypadek naruszenia jest pisemnie odnotowywany wraz z rekomendacjami lub wytycznymi do podjęcia dalszych działań przez daną komórkę organizacyjną, której zgłoszenie dotyczy. Koordynator ds. Zgodności we współpracy z Komitetem Zgodności i/lub Biurem Kontroli Wewnętrznej szczegółowo analizują każde zgłoszenie. Koordynator ds. Zgodności jest również zobowiązany do cyklicznego przekazywania raportów z zawiadomień do Zarządu i Rady Nadzorczej z podaniem informacji, jakie działania zostały podjęte w celu wyjaśnienia danego zgłoszenia (nie rzadziej niż za okres trzech miesięcy). Dodatkowo Komitet Audytu Rady Nadzorczej ma prawo w każdej chwili zażądać raportu za dany okres. W 2019 roku rozpoznanych zostało 6 zgłoszeń dotyczących nieprzestrzegania zapisów Kodeksu Etyki i/lub Polityki Compliance w Budimeksie SA, z czego 3 dotyczyło kwestii pracowniczych, 2 potencjalnej niegospodarności, 1 naruszenia procedur.

Żadne ze zdarzeń objętych zgłoszeniami nie zostało potwierdzone i nie doprowadziło do strat finansowych w Grupie Budimex.

6. KWESTIA POSZANOWANIA PRAW CZŁOWIEKA

Kwestie praw człowieka, regulowane m.in. w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, znajdują odzwierciedlenie w zapisach polskiego prawa krajowego. Dlatego też w Grupie Budimex, która bezwzględnie stosuje się do wszystkich przepisów obowiązującego prawa, ryzyko rażącego naruszenia praw człowieka jest niewielkie. Jednocześnie, gdyby do takiej sytuacji doszło, oznacza to zarówno ryzyko prawne, jak i wizerunkowe. Szczególną uwagę należy zwrócić na zagrożenia związane z niewłaściwym traktowaniem pracowników, np. działaniami noszącymi znamiona dyskryminacji (np. ze względu na płeć, czy narodowość), czy ograniczaniem swobody działalności związków zawodowych. Zachodzące w ostatnich latach zmiany na rynku pracy, skutkujące wzrostem udziału pracowników zagranicznych, mogą teoretycznie rodzić ryzyko nierównego traktowania obcokrajowców, czy wręcz zachowań ksenofobicznych. Na uwagę zasługują również zagrożenia związane z działaniami dostawców i podwykonawców.

Fundamentalnym dokumentem, który obowiązuje w całej Grupie Budimex⁵ są Zasady Polityki Odpowiedzialności Spółki. Polityka ta zobowiązuje wszystkie spółki, wszystkich zarządzających oraz wszystkich pracowników m.in. do poszanowania podstawowych praw człowieka. Niezależnie od tego w całej grupie kapitałowej obowiązują **Zasady Ochrony Praw Człowieka**. Podobnie jak wcześniejsze Zasady obowiązują one we wszystkich spółkach Grupy Ferrovial, czyli również Grupy Budimex, bez względu na ich obszar działalności, czy lokalizację. Zobowiązania spółek obejmują wszystkich pracowników, klientów, dostawców i wykonawców, z którymi spółki pracują. W szczególności uznają one prawa swoich pracowników wyrażone w Deklaracji Podstawowych Zasad i Praw w Pracy przyjętej przez Międzynarodową Organizację Pracy. Zobowiązują do działania niedyskryminacyjnego, promującego równe szanse, dostrzegania wartości różnorodności, jak również przestrzegania zakazu pracy dzieci i pracy przymusowej oraz wolności zrzeszania się i prawa do sporów zbiorowych. W odniesieniu do klientów i społeczności lokalnych Grupa Budimex, wraz z całą Grupą Ferrovial, nie dopuszcza jakiegokolwiek formy dyskryminacji oraz zobowiązuje się przekazywać informacje na temat swej działalności w sposób szybki, przejrzysty i bezpieczny.

⁵ Jest to dokument, do którego przestrzegania zobowiązane są nie tylko wszystkie spółki Grupy Budimex, ale szerzej, wszystkie spółki Grupy Ferrovial.

Grupa Budimex zobowiązuje się nie tylko do przestrzegania przepisów, ale również poszanowania kultury, zwyczajów i ludzi w społecznościach, w których rozwija swoją działalność. Dąży do promowania praw człowieka, utrzymywania otwartego dialogu z grupami interesu oraz udziału w działalności społecznej w danych społecznościach. Zasady zakładają również ustanawianie odpowiednich procedur oceny i wyboru dostawców i wykonawców, mających na celu zapewnienie poszanowania praw człowieka na każdym etapie łańcucha dostaw. W celu zidentyfikowania wszelkich negatywnych zjawisk Zasady zakładają prowadzenie badań *due diligence* w zakresie praw człowieka.

Równocześnie aspekty te zostały uwzględnione w **Strategii CSR na lata 2016-2020**, która została przyjęta przez Grupę Budimex. Za jeden z jej kluczowych obszarów i celów uznano „Eliminację ryzyka zachowań nieetycznych” (poszczególnym obszarom i celom przypisano mierniki i mierzalne wartości docelowe).

Dokumentami, które na poziomie operacyjnym pozwalają w codziennej pracy chronić przestrzeganie praw człowieka, jest Kodeks Etyki oraz Polityka Compliance. Dlatego kwestie naruszenia praw człowieka regulują te same procedury, które określają sposób postępowania w przypadku prewencji zachowań korupcyjnych (patrz: „Kwestie związane z przeciwdziałaniem korupcji”).

Działania podejmowane w zakresie ochrony i promocji praw człowieka to:

- współpraca z administracją rządową i organizacjami pozarządowymi,
- realizacja projektów społecznych,
- wdrożenie odpowiednich procedur,
- odrzucenie wszelkiego typu dyskryminacji i tworzenie atmosfery wzajemnego szacunku.

Jak wspomniano, obowiązek przestrzegania praw człowieka dotyczy również dostawców i zleceniobiorców. W tym celu ustanowione zostały odpowiednie procedury oceny i wyboru dostawców. Prawa człowieka zostały ujęte w Kodeksie Kontrahenta, który są oni zobowiązani podpisać przed rozpoczęciem współpracy ze spółkami Grupy Budimex. Ich przestrzeganie jest monitorowane podczas audytów.

7. KLUCZOWE WSKAŹNIKI

7.1. Kwestie społeczne

	2018	2019
Grupa Budimex		
darowizny (tysiące złotych)	1 890,0	883,3
sponsoring (tysiące złotych)	1 202,5	1 650,4
w tym Budimex SA		
darowizny (tysiące złotych)	1 890,0	797,9
sponsoring (tysiące złotych)	1 202,5	1 580,5

7.2. Kwestie dotyczące projektów innowacyjnych

	2018	2019
Nakłady na B+R (z uwzględnieniem nakładów własnych oraz pozyskanych dotacji, w tysiącach złotych)	4 745,3	2 101,1
Liczba pracowników zaangażowanych w projekty innowacyjne	102	54

7.3. Kwestie pracownicze (zatrudnienie, BHP)

I. Zatrudnienie na koniec roku [102-8]

	2018			2019		
	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie
Grupa Budimex*	1338	5568	6906	1456	6022	7478
- rynek polski	1334	4496	5830	1451	4987	6438
<i>czas określony</i>	391	1772	2163	376	1820	2196

<i>czas nieokreślony</i>	943	2724	3667	1075	3167	4242
<i>pełen etat</i>	1314	4480	5794	1431	4969	6400
<i>niepełny etat</i>	20	16	36	20	18	38
<i>wiek poniżej 30</i>	482	927	1409	473	863	1336
<i>wiek 30-50</i>	773	2748	3521	879	3048	3927
<i>wiek powyżej 50</i>	79	821	900	99	1076	1175
- rynek niemiecki	4	1072	1076	5	1035	1040
<i>czas określony</i>	0	1052	1052	1	1005	1006
<i>czas nieokreślony</i>	4	20	24	1	30	31
<i>pełen etat</i>	4	1072	1076	1	1035	1036
<i>niepełny etat</i>	0	0	0	0	0	0
<i>wiek poniżej 30</i>	0	120	120	0	145	145
<i>wiek 30-50</i>	1	606	607	0	560	560
<i>wiek powyżej 50</i>	2	346	348	1	330	331
Budimex SA	1216	4782	5998	1187	4415	5602
- rynek polski	1212	3857	5069	1182	3504	4686
<i>czas określony</i>	356	1524	1880	285	1120	1405
<i>czas nieokreślony</i>	856	2333	3189	897	2384	3281
<i>pełen etat</i>	1199	3860	5059	1163	3496	4659
<i>niepełny etat</i>	15	10	25	19	8	27
<i>wiek poniżej 30</i>	451	803	1254	404	624	1028
<i>wiek 30-50</i>	695	2459	3154	704	2316	3020
<i>wiek powyżej 50</i>	68	608	676	74	564	638
- rynek niemiecki	4	925	929	5	911	916
<i>czas określony</i>	0	906	906	1	883	884
<i>czas nieokreślony</i>	4	19	23	4	28	32
<i>pełen etat</i>	4	925	929	5	911	916
<i>niepełny etat</i>	0	0	0	0	0	0
<i>wiek poniżej 30</i>	0	97	97	0	129	129
<i>wiek 30-50</i>	1	537	538	1	499	500
<i>wiek powyżej 50</i>	3	291	284	4	283	287

*dane dla Grupy Budimex obejmują spółki: Budimex SA, Budimex Nieruchomości Sp. z o.o., Mostostal Kraków SA, Budimex Kolejnictwo SA, Budimex Budownictwo Sp. z o.o., FBSerwis SA, włączając działalność na rynku niemieckim (Budimex SA i Mostostal Kraków SA).

II. Przyjęcia nowych pracowników [401-1]

	2018			2019		
	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie
Grupa Budimex*	276	2511	2787	237	1750	1987
- rynek polski	276	1587	1863	234	791	1025
<i>wiek poniżej 30</i>	164	503	667	128	254	382
<i>wiek 30-50</i>	98	855	953	95	411	506
<i>wiek powyżej 50</i>	14	229	243	11	126	137
<i>% udział nowych pracowników</i>	21%	35%	31%	16%	16%	16%
- rynek niemiecki	0	924	924	3	959	962
<i>wiek poniżej 30</i>	0	162	162	0	185	185
<i>wiek 30-50</i>	0	493	493	1	544	545
<i>wiek powyżej 50</i>	0	269	269	2	230	232

% udział nowych pracowników	0	86%	86%	0	93%	93%
Budimex SA	237	2185	2422	168	1234	1402
- rynek polski	237	1386	1623	165	389	554
<i>wiek poniżej 30</i>	150	418	568	98	132	230
<i>wiek 30-50</i>	79	768	847	59	211	270
<i>wiek powyżej 50</i>	8	200	208	8	46	54
% udział nowych pracowników	20%	36%	32%	14%	11%	12%
- rynek niemiecki	0	799	799	3	845	848
<i>wiek poniżej 30</i>	0	135	135	0	171	171
<i>wiek 30-50</i>	0	435	435	1	477	478
<i>wiek powyżej 50</i>	0	229	229	2	197	199
% udział nowych pracowników	0%	86%	86%	0%	93%	93%

*dane dla Grupy Budimex obejmują spółki: Budimex SA, Budimex Nieruchomości Sp. z o.o., Mostostal Kraków SA, Budimex Kolejnictwo SA, Budimex Budownictwo Sp. z o.o., FBSerwis SA, włączając działalność na rynku niemieckim (Budimex SA i Mostostal Kraków SA).

III. Odejścia pracowników [G4-LA1]

	2018			2019		
	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie
Grupa Budimex	207	1912	2119	237	2111	2348
- rynek polski	207	917	1124	234	1114	1348
<i>wiek poniżej 30</i>	74	260	334	95	283	378
<i>wiek 30-50</i>	110	503	613	124	612	736
<i>wiek powyżej 50</i>	23	154	177	15	219	234
<i>wskaźnik fluktuacji</i>	15,4%	20,3%	19,2%	16,1%	22,3%	20,9%
- rynek niemiecki	0	995	995	3	997	1000
<i>wiek poniżej 30</i>	0	169	169	0	142	142
<i>wiek 30-50</i>	0	545	545	1	584	585
<i>wiek powyżej 50</i>	0	281	281	2	271	273
<i>wskaźnik fluktuacji</i>	0,0%	92,8%	92,6%	300%	96%	97%
Budimex SA	185	1596	1781	196	1602	1798
- rynek polski	185	723	908	193	742	935
<i>wiek poniżej 30</i>	66	190	256	87	191	278
<i>wiek 30-50</i>	103	412	515	98	425	523
<i>wiek powyżej 50</i>	16	121	137	8	126	134
<i>wskaźnik fluktuacji</i>	15,2%	18,7%	17,9%	16,3%	21,2%	20,0%
- rynek niemiecki	0	873	873	3	860	863
<i>wiek poniżej 30</i>	0	148	148	0	122	122
<i>wiek 30-50</i>	0	489	489	1	511	512
<i>wiek powyżej 50</i>	0	236	236	2	227	229
<i>wskaźnik fluktuacji</i>	0,0%	94,4%	94,1%	300%	94%	95%

*dane dla Grupy Budimex obejmują spółki: Budimex SA, Budimex Nieruchomości Sp. z o.o., Mostostal Kraków SA, Budimex Kolejnictwo SA, Budimex Budownictwo Sp. z o.o., FBSerwis SA, włączając działalność na rynku niemieckim (Budimex SA i Mostostal Kraków SA).

IV. Procent pracowników objętych umowami zbiorowymi [102-41]

	2018	2019
Grupa Budimex, w tym:	96,5%	81,4%
Budimex SA	99,2%	99,6%
BX Nieruchomości Sp. z o.o.	0,0%	0,0%

BX Kolejnictwo SA	0,0%	0,0%
FBSerwis SA	-	0,0%
Mostostal Kraków SA	99,5%	99,7%

Uwaga: dane odnoszą się do rynku polskiego.

V. Stosunek podstawowego wynagrodzenia mężczyzn i kobiet wg zajmowanego stanowiska [405-2]

	2018	2019
Grupa Budimex		
Stanowiska robotnicze	20,0%	25,0%
st nierobotnicze	15,0%	18,0%
st kierownicze	6,0%	6,0%
st dyrektorskie	10,7%	10,0%
zarząd	-	60,0%
Budimex SA		
Stanowiska robotnicze	20,0%	17,8%
st nierobotnicze	17,0%	19,9%
st kierownicze	7,0%	7,3%
st dyrektorskie	14,0%	11,9%
zarząd	-	-
Budimex Nieruchomości Sp. z o.o.		
Stanowiska robotnicze	17,0%	16,00%
st nierobotnicze	5,9%	16,7%
st kierownicze	13,6%	24,0%
st dyrektorskie	0,7%	1,0%
zarząd	31,0%	29,6%
Mostostal Kraków SA		
Stanowiska robotnicze		-
st nierobotnicze	-1,7%	6,0%
st kierownicze	12,9%	21,6%
st dyrektorskie		-
zarząd		
Budimex Kolejnictwo SA		
Stanowiska robotnicze		-
st nierobotnicze	29,0%	10,0%
st kierownicze		-
st dyrektorskie		-
zarząd		
FBSerwis SA		
Stanowiska robotnicze		31,3%
st nierobotnicze		32,3%
st kierownicze		10,1%
st dyrektorskie		15,7%
zarząd		

*dane dla Grupy Budimex obejmują spółki: Budimex SA, Budimex Nieruchomości Sp. z o.o., Mostostal Kraków SA, Budimex Kolejnictwo SA, Budimex Budownictwo Sp. z o.o. (nie obejmują FBSerwis SA. i rynku niemieckiego).

VI. Relacja wynagrodzenia na najniższym szczeblu w odniesieniu do oficjalnej płacy minimalnej [202-1]

	2018			2019		
	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie
Grupa Budimex	117%	129%	129%	146%	152%	152%
Budimex SA	125%	133%	125%	146%	152%	152%

Uwaga: dane odnoszą się do rynku polskiego.

VII. Liczba pracowników, którzy na 31.12 przebywali na urloпах macierzyńskich [401-3a]

	2018			2019		
	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie
Grupa Budimex*	75	6	81	114	6	120
- rynek polski	75	4	79	114	5	119
- rynek niemiecki	0	2	2	0	1	1
Budimex SA	148	277	425	99	6	105
- rynek polski	148	247	395	99	5	104
- rynek niemiecki	0	30	30	0	1	1

*dane dla Grupy Budimex obejmują spółki: Budimex SA, Budimex Nieruchomości Sp. z o.o., Mostostal Kraków SA, Budimex Kolejnictwo SA, Budimex Budownictwo Sp. z o.o., FBSerwis SA, włączając działalność na rynku niemieckim (Budimex SA i Mostostal Kraków SA); bez FBSerwis SA w roku 2018.

VIII. Liczba pracowników, którzy w ciągu roku powrócili z urloпов macierzyńskich [401-3b]

	2018			2019		
	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie
Grupa Budimex*	72	287	359	87	337	424
- rynek polski	72	259	331	87	315	402
- rynek niemiecki	0	28	28	0	22	22
Budimex SA	70	267	337	76	304	380
- rynek polski	70	241	311	76	283	359
- rynek niemiecki	0	26	26	0	21	21

*dane dla Grupy Budimex obejmują spółki: Budimex SA, Budimex Nieruchomości Sp. z o.o., Mostostal Kraków SA, Budimex Kolejnictwo SA, Budimex Budownictwo Sp. z o.o., FBSerwis SA, włączając działalność na rynku niemieckim (Budimex SA i Mostostal Kraków Sp. z o.o.); bez FBSerwis SA w roku 2018.

IX. Odsetek pracowników, którzy w ciągu 12 m-cy od powrotu z urloпу macierzyńskiego zakończyli pracę w firmie [401-3c]

	2018			2019		
	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie
Grupa Budimex	31%	12%	16%	18%	12%	14%
- rynek polski	32%	10,50%	15,20%	18%	10%	11%
- rynek niemiecki	0%	25%	25%	0	55%	55%
Budimex SA	31,4%	11,6%	15,7%	20%	13%	14%
- rynek polski	31,4%	10,4%	15,1%	20%	10%	12%
- rynek niemiecki	0,0%	23,1%	23,1%	0%	52%	52%

*dane dla Grupy Budimex obejmują spółki: Budimex SA, Budimex Nieruchomości Sp. z o.o., Mostostal Kraków SA, Budimex Kolejnictwo SA, Budimex Budownictwo Sp. z o.o., FBSerwis SA, włączając działalność na rynku niemieckim (Budimex SA i Mostostal Kraków SA); bez FBSerwis SA w roku 2018.

X. Różnorodność w organach zarządczych [405-1]

	2018			2019		
	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie
Budimex SA						
zarząd	0	7	7	0	6	6
<i>wiek poniżej 30</i>	0	0	0	0	0	0
<i>wiek 30-50</i>	0	3	3	0	1	1
<i>wiek powyżej 50</i>	0	4	4	0	5	5
<i>w tym obcokrajowcy</i>	0	0	0	0	0	0
rada nadzorcza	1	8	9			
<i>wiek poniżej 30</i>	0	0	0	0	0	0
<i>wiek 30-50</i>	0	1	1	1	0	1
<i>wiek powyżej 50</i>	1	7	8	2	7	9
<i>w tym obcokrajowcy</i>	0	4	4	0	4	4
Budimex Nieruchomości sp. z o.o.						
zarząd	1	3	4	1	3	4
<i>wiek poniżej 30</i>	0	0	0	0	0	0
<i>wiek 30-50</i>	1	1	2	1	1	2
<i>wiek powyżej 50</i>	0	2	2	0	2	2
<i>w tym obcokrajowcy</i>	0	0	0	0	0	0
rada nadzorcza	0	3	3	0	4	4
<i>wiek poniżej 30</i>	0	0	0	0	0	0
<i>wiek 30-50</i>	0	0	0	0	1	1
<i>wiek powyżej 50</i>	0	3	3	0	3	3
<i>w tym obcokrajowcy</i>	0	2	2	0	1	1
Mostostal Kraków SA						
zarząd	0	2	2	0	2	2
<i>wiek poniżej 30</i>	0	0	0	0	0	0
<i>wiek 30-50</i>	0	1	1	0	1	1
<i>wiek powyżej 50</i>	0	1	1	0	1	1
<i>w tym obcokrajowcy</i>	0	0	0	0	0	0
rada nadzorcza	1	2	3	1	2	3
<i>wiek poniżej 30</i>	0	0	0	0	0	0
<i>wiek 30-50</i>	1	2	3	1	2	3
<i>wiek powyżej 50</i>	0	0	0	0	0	0
<i>w tym obcokrajowcy</i>	0	1	1	0	1	1
FBSerwis SA						
zarząd				2	3	5
<i>wiek poniżej 30</i>				0	0	0
<i>wiek 30-50</i>				2	2	4
<i>wiek powyżej 50</i>				0	1	1
<i>w tym obcokrajowcy</i>				0	0	0
rada nadzorcza				0	5	5
<i>wiek poniżej 30</i>				0	0	0
<i>wiek 30-50</i>				0	2	2
<i>wiek powyżej 50</i>				0	3	3
<i>w tym obcokrajowcy</i>				0	1	1

XI. Przeciętna liczba godzin szkoleniowych na pracownika w ciągu roku [404-1]

	2018	2019
Grupa Budimex		
wg płci		
mężczyźni	7,9	7,1
kobiety	20,7	16,0
wg stanowiska		
Zarząd	17,9	21,0
Dyrektorzy	33,3	33,9
Stanowiska kierownicze	23,0	17,6
Stanowiska specjalistyczne i inne	5,4	4,9
Łącznie	10	9
w tym Budimex SA		
wg płci		
mężczyźni	9,0	8,1
kobiety	21,7	17,2
wg stanowiska		
Zarząd	23,8	23,4
Dyrektorzy	36,6	38,9
Stanowiska kierownicze	24,2	18,3
Stanowiska specjalistyczne i inne	6,1	5,6
Łącznie	12	10

XII. System zarządzania BHP [403-8]

	2018	2019
Grupa Budimex*		
liczba pracowników własnych i pracowników podmiotów trzecich, pracujących pod nadzorem organizacji, objętych systemem zarządzania BHP	13033	15572
% pracowników własnych i pracowników podmiotów trzecich, pracujących pod nadzorem organizacji, objętych systemem zarządzania BHP	99	93
liczba pracowników własnych i pracowników podmiotów trzecich, pracujących pod nadzorem organizacji, objętych systemem zarządzania BHP, objęty audytem wewnętrznym	11817	14417
% pracowników własnych i pracowników podmiotów trzecich, pracujących pod nadzorem organizacji, objętych systemem zarządzania BHP, objęty audytem wewnętrznym	99	93
liczba pracowników własnych i pracowników podmiotów trzecich, pracujących pod nadzorem organizacji, objętych systemem zarządzania BHP, objęty zewnętrznym audytem i certyfikacją	11817	14417
% pracowników własnych i pracowników podmiotów trzecich, pracujących pod nadzorem organizacji, objętych systemem zarządzania BHP, objęty zewnętrznym audytem i certyfikacją	99	93
w tym Budimex SA		
liczba pracowników własnych i pracowników podmiotów trzecich, pracujących pod nadzorem organizacji, objętych systemem zarządzania BHP	11 058	13 703
% pracowników własnych i pracowników podmiotów trzecich, pracujących pod nadzorem organizacji, objętych systemem zarządzania BHP	100	100
liczba pracowników własnych i pracowników podmiotów trzecich, pracujących pod nadzorem organizacji, objętych systemem zarządzania BHP, objęty audytem wewnętrznym	11 058	13 703
% pracowników własnych i pracowników podmiotów trzecich, pracujących pod nadzorem organizacji, objętych systemem zarządzania BHP, objęty audytem wewnętrznym	100	100

	2018	2019
liczba pracowników własnych i pracowników podmiotów trzecich, pracujących pod nadzorem organizacji, objętych systemem zarządzania BHP, objęty zewnętrznym audytem i certyfikacją	11 058	13 703
% pracowników własnych i pracowników podmiotów trzecich, pracujących pod nadzorem organizacji, objętych systemem zarządzania BHP, objęty zewnętrznym audytem i certyfikacją	100	100

*dane dla Grupy Budimex obejmują spółki: Budimex SA, Budimex Nieruchomości Sp. z o.o., Mostostal Kraków SA, Budimex Kolejnictwo SA, Budimex Budownictwo Sp. z o.o., FBSerwis SA, włączając działalność na rynku niemieckim (Budimex SA i Mostostal Kraków) SA.

XIII. Wypadki przy pracy [403-9]

	2018	2019
Grupa Budimex		
wypadki przy pracy <u>śmiertelne</u> wśród <u>pracowników własnych</u>	0	2
wypadki przy pracy <u>ogółem</u> wśród <u>pracowników własnych</u>	121	132
<i>wskaźnik wypadkowości wypadków przy pracy ogółem wśród pracowników własnych</i>	8,89	8,57
wypadki przy pracy <u>ciężkie</u> wśród <u>pracowników własnych</u>	2	1
<i>wskaźnik wypadkowości wypadków ciężkich przy pracy ogółem wśród pracowników własnych</i>	0,15	0,06
wypadki przy pracy <u>lekkie</u> wśród <u>pracowników własnych</u>	119	129
<i>wskaźnik wypadkowości wypadków lekkich przy pracy ogółem wśród pracowników własnych</i>	8,74	8,37
wypadki przy pracy śmiertelne wśród pracowników podmiotów trzecich	3	1
wypadki przy pracy ogółem wśród pracowników podmiotów trzecich	103	72
<i>wskaźnik wypadkowości wypadków przy pracy ogółem wśród pracowników podmiotów trzecich</i>	8,29	4,03
wypadki przy pracy ciężkie wśród pracowników podmiotów trzecich	3	3
<i>wskaźnik wypadkowości wypadków ciężkich przy pracy ogółem wśród pracowników podmiotów trzecich</i>	0,24	0,17
wypadki przy pracy ciężkie wśród pracowników podmiotów trzecich	97	68
<i>wskaźnik wypadkowości wypadków lekkich przy pracy ogółem wśród pracowników podmiotów trzecich</i>	7,81	3,81
w tym Budimex SA		
wypadki przy pracy <u>śmiertelne</u> wśród <u>pracowników własnych</u>	0	1
wypadki przy pracy <u>ogółem</u> wśród <u>pracowników własnych</u>	69	72
<i>wskaźnik wypadkowości wypadków przy pracy ogółem wśród pracowników własnych</i>	7,12	7,46
wypadki przy pracy <u>ciężkie</u> wśród <u>pracowników własnych</u>	2	1
<i>wskaźnik wypadkowości wypadków ciężkich przy pracy ogółem wśród pracowników własnych</i>	0,21	0,10
wypadki przy pracy <u>lekkie</u> wśród <u>pracowników własnych</u>	67	70
<i>wskaźnik wypadkowości wypadków lekkich przy pracy ogółem wśród pracowników własnych</i>	6,91	7,25
wypadki przy pracy śmiertelne wśród pracowników podmiotów trzecich	3	1
wypadki przy pracy ogółem wśród pracowników podmiotów trzecich	103	72
<i>wskaźnik wypadkowości wypadków przy pracy ogółem wśród pracowników podmiotów trzecich</i>	8,29	4,03
wypadki przy pracy ciężkie wśród pracowników podmiotów trzecich	3	3
<i>wskaźnik wypadkowości wypadków ciężkich przy pracy ogółem wśród pracowników podmiotów trzecich</i>	0,24	0,17
wypadki przy pracy ciężkie wśród pracowników podmiotów trzecich	97	68
<i>wskaźnik wypadkowości wypadków lekkich przy pracy ogółem wśród pracowników podmiotów trzecich</i>	7,81	3,81

*dane dla Grupy Budimex obejmują spółki: Budimex SA, Budimex Nieruchomości s Sp. z o.o., Mostostal Kraków SA, Budimex Kolejnictwo SA, Budimex Budownictwo Sp. z o.o., FBSerwis SA, włączając działalność na rynku niemieckim (Budimex SA i Mostostal Kraków SA).

Uwaga: Dla wskaźników wypadkowości wskazanych przez GRI Standards przyjęto przelicznik 1 000 000 h pracy. Tj. kalkulowano je jako iloraz liczby wypadków, dzielonych przez całkowitą liczbę przepracowanych godzin pomnożony następnie przez 1 000 000 h. W przypadku braku dokładnej rzeczywistej liczby przepracowanych godzin przyjmowano iloczyn liczby pracowników i liczby godzin pracy w roku przy założeniu 8 godzinowego dnia pracy.

XIV. Choroby przy pracy [403-10]

	2018	2019
Grupa Budimex		
liczba osób zmarłych w wyniku chorób zawodowych wśród pracowników własnych	0	0
liczba zidentyfikowanych przypadków chorób zawodowych wśród pracowników własnych	1	0
liczba osób zmarłych w wyniku chorób zawodowych wśród pracowników podmiotów trzecich	0	0
liczba zidentyfikowanych przypadków chorób zawodowych wśród pracowników podmiotów trzecich	0	0
w tym Budimex SA		
liczba osób zmarłych w wyniku chorób zawodowych wśród pracowników własnych	0	0
liczba zidentyfikowanych przypadków chorób zawodowych wśród pracowników własnych	1	0
liczba osób zmarłych w wyniku chorób zawodowych wśród pracowników podmiotów trzecich	0	0
liczba zidentyfikowanych przypadków chorób zawodowych wśród pracowników podmiotów trzecich	0	0

*dane dla Grupy Budimex obejmują spółki: Budimex SA, Budimex Nieruchomości Sp. z o.o., Mostostal Kraków Sp. z o.o., Budimex Kolejnictwo SA, Budimex Budownictwo Sp. z o.o., FBService SA, włączając działalność na rynku niemieckim (Budimex SA i Mostostal Kraków SA).

7.4. Kwestie środowiskowe

I. Zużycie surowców stanowiące ich wtórne wykorzystanie [301-2]

Kategoria odzyskiwanego surowca	j.m.	Budimex SA			
		2016	2017	2018	2019
Uboczne produkty spalania /UPS/	tysiące ton	37,61	20,07	6,03	-
Gleba	tysiące ton	1 686,73	1 380,20	1 706,51	86,66
Gruz	tysiące ton	-	91,99	44,32	24,47
Destrukt/frez asfaltowy	tysiące ton	-	66,05	64,77	31,56
Kruszywo	tysiące ton	-	8,69	0	-
Tłuczeń torowy	tysiące ton	-	65,79	39,24	0,29
Materiały sypkie powtórnie wykorzystane jako % zakupionych kruszyw		1,8%	8,2%	8,6%	0,7 %

Uwaga: W zakresie ponownego wykorzystania gleby ze względu na zmianę przepisów ustawy o odpadach nastąpiły trudności w uzyskaniu pozwoleń na odzysk/przetwarzanie odpadów, jednocześnie wejście w fazę robót wykończeniowych sprawia, że wolumen robót ziemnych nie był tak duży, jak w latach poprzednich.

IIa. Zużycie paliw i energii elektrycznej [302-1]

Źródło energii i surowców energetycznych*	j.m.	Grupa Budimex		w tym Budimex	
		2018	2019	2018	2019
Olej napędowy	GJ	370560,04	539 988,79	356849,89	426396,15
	tona	8617,68	12 557,88	8298,83	9916,19
Benzyna	GJ	22319,78	24 937,95	19668,3	21803,86
	tona	503,83	562,94	443,98	492,19
Lekki olej opałowy	GJ	41244,02	24 052,12	40791,59	23618,33
	tona	959,16	559,35	948,64	549,26
Olej opałowy ciężki /LSC/	GJ	0	12,44	0	0
	tona	0	0,31	0	0
Energia elektryczna	GJ	96809,32	91 820,44	87857,25	66174,48

Źródło energii i surowców energetycznych*	j.m.	Grupa Budimex		w tym Budimex	
		2018	2019	2018	2019
	MWh	26891,08	25 505,69	25586,71	18381,8
Energia elektryczna ze źródeł odnawialnych	GJ	24742,07	9 157,93	22608,5	9809,90
	MWh	6872,80	2 543,87	5098,22	2724,97
Energia ciepła	GJ	41585,97	41 293,07	41291,29	40135,46
	MWh	11551,66	11 252,88	11469,8	11148,74
Pył węglowy	GJ	461873,80	292 849,28	461873,8	292849,28
	tona	22312,74	14 147,31	22312,74	14147,31
Gaz Ziemny Sieciowy	GJ	19457,26	28 995,13	8411,47	9516,40
	tona	405,36	604,07	175,24	198,26
Gaz LPG	GJ	337,93	113,81	287,87	113,23
	tona	7,14	2,41	6,09	2,39
Propan	GJ	5344,87	5 225,48	932,06	847,52
	tona	113,00	110,48	19,71	17,92
Łącznie	GJ	1084275,07	958 417,70	1040572,01	891264,60
	Toe: /tona oleju ekwiwalentnego/	25897,47	22 891,41	24853,64	21 287,49

Ib. Zakup energii ze źródeł odnawialnych [302-1]

Wykorzystanie energii odnawialnej	j.m.	Budimex SA			Zmiana rok/rok
		2017	2018	2019	
Zakup energii odnawialnej	GJ	24253,87	22537,88	9649,25	-57,2%
Produkcja energii odnawialnej		11,45	70,62	160,66	127,5%
Łącznie:		24265,32	22608,5	9809,91	-56,6%
Redukcja emisji CO ₂ /zakup/	tona	5469,25	5082,29	2175,90	-57,2%
Redukcja emisji CO ₂ /produkcja/		2,58	15,92	36,23	127,6%
Łącznie:		5471,83	5098,22	2212,13	-56,6%
Efektywność	tona/milion złotych	0,93	0,72	0,30	-58,3%

III. Emisja CO₂ [305-1, 305-2]

Emisja CO ₂	j.m.	Mostostal Kraków SA		Budimex Nieruchomości Sp. z o.o.		FBSerwis SA***	Budimex SA	
		2018	2019	2018	2019	2019	2018	2019
Emisja bezpośrednia (scope 1)	tony	1481,6	1348,45	599,38	1108,83	6754,82	76474,8	64041,40
Emisja pośrednia (scope 2)	tony	1570,91	1322,76	775,80	1226,18	2995,10	19811,81	15069,37
Łącznie: *	tony	3052,51	2671,21	1 375,18	2335,01	9749,92	96286,61	79110,77

* Wszystkie wielkości odnoszą się do zużycia wewnątrz organizacji (Zakres 1, Zakres 2).

** Wielkości odnoszą się do zużycia w łańcuchu dostaw kluczowych produktów, dla których możliwe było dokonanie obliczeń (Zakres 3)

***Dane szacunkowe na początek lutego 2020.

IV. Łączny pobór wody [303-1]

Zużycie wody	Zużycie wody	J.m.	Grupa Budimex		w tym Budimex SA	
			2018	2019	2018	2019
woda wg źródła	woda z sieci	m ³	364 841,12	324 370,69	337327,88	217 982,99
	woda podziemna	m ³	0	2951,00	455	875
	woda powierzchniowa	m ³	0	0	0	0
	łącznie	m ³	364 841,12	327321,69	337782,88	218875,99

V. Działalność prowadzona na terenach cennych przyrodniczo lub w ich sąsiedztwie [GRI: 304-1, 304-3]

Nazwa kontraktu	Data rozpoczęcia robót	Obszary Chronione
„Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 323 km ok. 32+060 – 36+888 na odcinku Luboszyce – Ciechanów”	22.07.2019	Natura 2000 - strefa chronionego krajobrazu "Dolina Baryczy"
"Realizacja robót budowlanych oraz wykonanie projektu wykonawczego i realizację robót budowlanych na odcinku Podg. Most Wisła - Czechowice - Dziedzice - Zabrzeg linia 139 Czechowice-Dziedzice"	11.10.2019	Rezerwat przyrody "Rotuz"; Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk PLH240039 „Zbiornik Goczałkowicki – Ujście Wisły i Bajerki”; Pomnik przyrody Aleja Dębowa przy ul. Bielskiej i Cieszyńskiej (199 szt.) na terenie gminy Chybie
"S61 Zad3 Wysokie - Raczek"	04.07.2018	Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Rajgrodzkich
Gazociąg Strachocina – Granica RP	19.07.2019	Obszar Natura 2000 - Beskid Niski PLB180002 oraz Bieszczady PLC180001; Obszar Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego; Wschodniobeskidzki Obszar Chronionego Krajobrazu; Ciśniańsko - Wetliński Park Krajobrazowy; Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Bieszczady PLC180001; Dorzecze Górnego Sanu PLH180021; Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Beskid Niski PLB180002; Obszar Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego; Wschodniobeskidzki Obszar Chronionego Krajobrazu; Ciśniańsko - Wetliński Park Krajobrazowy; Ostoja Jaślińska PLH180014
Trasa kaszubska S6 Słupsk - Gdańsk cz.1	11.06.2018	Natura 2000 - Płaty siedlisk przyrodniczych; otulina Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego
Linia kolejowa nr 7 Dęblin - Nałęczów	01.04.2019	Obszar Natura 2000 "Puławy" PLH060055; Kazimierski Park Krajobrazowy
Budowa drogi wojewódzkiej nr 992 Jasło	25.03.2019	Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Wisłoka z dopływami PLH180052
S3 Miękowo - koniec obw. Brzozowa cz.1	06.05.2019	Obszar Natura 2000 "Puszcza Goleniowska" PLB320012;

7.5. Kwestie związane z przeciwdziałaniem korupcji

[205-2, 205-3]	2018	2019
Liczba potwierdzonych incydentów korupcyjnych	0*	0
Liczba szkoleń w zakresie polityki i procedur antykorupcyjnych	9	10
% pracowników zapoznanych z polityką i procedurami antykorupcyjnymi	100%	100%
Liczba i % osób zajmujących kierownicze stanowiska i pełniących funkcje przełożonych, które ukończyły szkolenia antykorupcyjne	250 (90%)	
Dostawcy, którzy zapoznali się z polityką i przepisami antykorupcyjnymi (zapisy umowne)	100%	100%

* Zarejestrowane zostały dwa zgłoszenia, które można uznać za próbę prowokacji korupcyjnej.

7.6. Kwestie związane z łamaniem praw człowieka

[406-1]	2018	2019
Liczba potwierdzonych przypadków łamania praw człowieka	0	0
Liczba przeanalizowanych ankiet kwalifikacyjnych (dostawcy)	1163	885
Liczba przeanalizowanych ankiet końcowych (dostawcy)	5329	1420

8. Osoba kontaktowa

<p>Aldona Orłowski Budimex SA Dyrektor Biura Rekrutacji, Rozwoju i Komunikacji ul. Siedmiogrodzka 9, 01-204 Warszawa aldona.orlowski@budimex.pl tel.: (+48) 22 623 60 00</p>
--

9. Wybrane wskaźniki liczbowe GRI (indeks)

Indeks wskaźnika	Wskaźnik	Miejsce w oświadczeniu
102-8	Liczba pracowników własnych i znajdujących się pod nadzorem spółki wg płci i rodzaju umowy	Kluczowe wskaźniki: kwestie pracownicze
205-2	Procent pracowników przeszkolonych w zakresie polityk i procedur antykorupcyjnych organizacji	Kluczowe wskaźniki: kwestie związane z przeciwdziałaniem korupcji
205-3	Działania podjęte w odpowiedzi na przypadki korupcji	Kluczowe wskaźniki: kwestie związane z przeciwdziałaniem korupcji
301-2	Procent materiałów pochodzących z recyklingu wykorzystanych w procesie produkcyjnym	Kluczowe wskaźniki: kwestie środowiskowe
302-1	Bezpośrednie i pośrednie zużycie energii według pierwotnych źródeł energii	Kluczowe wskaźniki: kwestie środowiskowe
303-1	Łączne zużycie wody z podaniem źródła	Kluczowe wskaźniki: kwestie środowiskowe
304-1	Lokalizacja i powierzchnia posiadanych, dzierżawionych lub zarządzanych gruntów zlokalizowanych w obszarach chronionych lub obszarach o dużej wartości pod względem bioróżnorodności poza obszarami chronionymi bądź przylegających do takich obszarów	Kluczowe wskaźniki: kwestie środowiskowe
304-3	Siedliska chronione lub zrewitalizowane	Kluczowe wskaźniki: kwestie środowiskowe
305-1	Bezpośrednie emisje gazów cieplarnianych (Zakres 1)	Kluczowe wskaźniki: kwestie środowiskowe
305-2	Łączne pośrednie emisje gazów cieplarnianych według wagi (Zakres 2)	Kluczowe wskaźniki: kwestie środowiskowe
305-7	Emisja związków NO _x , SO _x i innych istotnych związków emitowanych do powietrza według rodzaju związku i wagi	Kluczowe wskaźniki: kwestie środowiskowe

Indeks wskaźnika	Wskaźnik	Miejsce w oświadczeniu
306-2	Całkowita waga odpadów według rodzaju odpadu oraz metody postępowania z odpadem	Kluczowe wskaźniki: kwestie środowiskowe
401-1	Łączna liczba odejść oraz wskaźnik fluktuacji pracowników, według grup wiekowych, płci i regionu	Kluczowe wskaźniki: kwestie pracownicze
401-3	Odsetek powrotów do pracy i wskaźnik retencji po urlopie macierzyńskim/tacierzyńskim, w odniesieniu do płci	Kluczowe wskaźniki: kwestie pracownicze
403-1	Odsetek łącznej liczby pracowników reprezentowanych w formalnych komisjach (w których skład wchodzi kierownictwo i pracownicy) ds. bezpieczeństwa i higieny pracy, które doradzają w zakresie programów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz monitorują takie programy	Kluczowe wskaźniki: kwestie pracownicze
403-8	Pracownicy objęci systemami zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy	Kluczowe wskaźniki: kwestie pracownicze (BHP)
403-9	Wypadki przy pracy	Kluczowe wskaźniki: kwestie pracownicze (BHP)
403-10	Choroby zawodowe	Kluczowe wskaźniki: kwestie pracownicze (BHP)
404-1	Przeciętna liczba godzin szkoleniowych na pracownika w ciągu roku	Kluczowe wskaźniki: kwestie pracownicze (BHP)
405-1	Skład ciał zarządczych i kadry pracowniczej w podziale na kategorie według płci, wieku, przynależności do mniejszości oraz innych wskaźników różnorodności	Kluczowe wskaźniki: kwestie pracownicze
405-2	Stosunek podstawowego wynagrodzenia mężczyzn i kobiet według zajmowanego stanowiska	Kluczowe wskaźniki: kwestie pracownicze
406-1	Całkowita liczba przypadków dyskryminacji oraz działania podjęte w tej kwestii	Kluczowe wskaźniki: kwestie związane z łamaniem praw człowieka

10. Oświadczenie dotyczące polityki różnorodności

Zgodnie z §91 ust. 5 pkt 4 lit. I rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych Spółka oświadcza, że w Grupie Budimex nie obowiązuje odrębny dokument polityki różnorodności obejmujący wszystkie spółki grupy kapitałowej. Jednakże kwestie te zostały jednoznacznie uregulowane w innych dokumentach korporacyjnych obowiązujących w całej grupie kapitałowej, tj. wszystkich jej spółkach. Są to m.in. dokumenty stanowiące polityki Grupy Ferrovial, której Grupa Budimex jest członkiem. Zaletą tego typu polityk jest nadzór nad nimi sprawowany przez Radę Dyrektorów Ferrovial. Przede wszystkim należy w tym miejscu wspomnieć fundamentalne Zasady Polityki Odpowiedzialności Spółki, która zobowiązuje wszystkich zarządzających spółek oraz ich pracowników m.in. do poszanowania podstawowych praw człowieka oraz sprzyjania równości, różnorodności i równowadze pomiędzy pracą a życiem prywatnym. Drugą kluczową polityką ogólnogrupową są Zasady Ochrony Praw Człowieka. Jednym z ich wymiarów jest zobowiązanie do unikania dyskryminacji i promocji równych szans, przy jednoczesnym dostrzeganiu wartości w różnorodność w miejscu pracy. Kluczowe znaczenie ma w tym obszarze również Kodeks Etyki będący dokumentem, który w praktyce wdraża założenia ww. polityk. Jedną zasad, na której został on oparty, jest efektywne przeciwdziałanie dyskryminacji w sferze zatrudnienia. Sam Budimex SA wdrożył Politykę Różnorodności odnoszącą się do równego traktowania ze względu m.in. na płeć, wiek, niepełnosprawność, stan zdrowia, narodowość, przekonania polityczne, formę, zakres i podstawę zatrudnienia. W ramach Polityki spółka Budimex SA zobowiązała się do tworzenia atmosfery i kultury organizacyjnej, która zapewnia poszanowanie dla wszelkich form różnorodności. Polityka Różnorodności dotyczy również obszaru rekrutacji, dostępu do szkoleń i awansów, wynagrodzeń, godzenia obowiązków zawodowych z życiem prywatnym, ochrony przed mobbingiem i nieuzasadnionym zwolnieniem. Budimex SA przełamuje również bariery związane ze stanem zdrowia pracowników, zatrudniając osoby niepełnosprawne. W celu sprawnego zarządzania Polityką, wprowadzony został tzw. monitoring antydyskryminacyjny oraz antymobbingowy, a także system narzędzi edukacyjnych, szkoleń i warsztatów. Corocznie rezultaty prowadzenia tej Polityki są raportowane do Zarządu.

Grupa Budimex jest też sygnatariuszem Karty Różnorodności. Jest to dobrowolna międzynarodowa inicjatywa stanowiąca zobowiązanie do równego traktowania wszystkich swoich pracowników oraz do zapobiegania jakiegokolwiek dyskryminacji w miejscu pracy, działania na rzecz tworzenia i promocji różnorodności oraz wyraża gotowość organizacji do zaangażowania wszystkich osób zatrudnionych oraz partnerów biznesowych i społecznych w te działania.

W 2019 roku Budimex SA wzięła też w #ideathonie. Był to pierwszy tego rodzaju projekt społeczny w Polsce i innowacyjny przykład wolontariatu kompetencji, w którym m.in. pracownicy Budimeksu SA, wraz z ekspertami z Integracji, wypracowywali rozwiązania, mające na celu zmianę sytuacji osób niepełnosprawnych na rynku pracy. Jest to przykład praktycznego działania, mającego na celu promowanie różnorodności, nie tylko w Budimeksie SA, ale na szerokorozumianym rynku pracy.

Dariusz Blocher prezes Zarządu	
Artur Popko wiceprezes Zarządu	
Jacek Daniewski członek Zarządu	
Cezary Mączka członek Zarządu	
Marcin Węglowski członek Zarządu	